

POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rončević, Tomislav

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Šibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:353818>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova
Veleučilišta u Šibeniku](#)

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
UPRAVNI STUDIJ
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

Tomislav Rončević

POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Šibenik, 2021. god.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU

UPRAVNI STUDIJ

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Kolegij: Porezni i carinski sustav

Mentor: mr. sc. Damir Vlaić, pred

Student: Tomislav Rončević

Matični broj studenta: 0243061115/168801901

Šibenik, rujan, 2021. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Tomislav Rončević, student Veleučilišta u Šibeniku, JMBAG 1710988383962 izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću i svojim potpisom potvrđujem da je moj završni rad na specijalističkom diplomskom stručnom studiju Upravni studij pod naslovom: „Porez na dobit u Republici Hrvatskoj“ isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo koja autorska prava.

Izjavljujem , također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Šibeniku, 27.09.2021. godine

Tomislav Rončević

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Veleučilište u Šibeniku

Završni rad

Upravni odjel

Specijalistički diplomski stručni studij Upravni studij

POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Šibenik, trg Andrije Hebranga 11 Mail: troncevi@vus.hr

Tomislav Rončević

Sažetak rada:

Porezi predstavljaju isključivo novčana davanja, prinudna su i nepovratna, što znači da za njih nema protučinidbe. Porezi su ujedno i najvažniji prihod svake države. Suvremeni svijet prihvatio je plaćanje poreza kao neizbježno jer velikim dijelom omogućava normalno funkcioniranje države. Vrlo često su tema rasprava zbog njihove lake promjenjivosti, te se upravo iz tog razloga nameće potreba njihovog daljnjeg istraživanja i proučavanja učinaka koje imaju.

Tema ovog rada su porezi, s posebnim osvrtom na porez na dobit koji je bitan sastavni dio poreznih sustava svih suvremenih država. U radu se razmatraju temeljne odrednice poreza na dobit, njegovi ciljevi, karakteristike, učinci oporezivanja, postupak utvrđivanja obveze poreza na dobit, obveznici poreza na dobit, te porezne stope. Zatim će se usporediti i analizirati sličnosti i razlike poreza na dobit u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama, Sloveniji i Srbiji, sa ciljem usporedbe poreznog opterećenja u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Uz knjige, koje predstavljaju glavni izvor podataka na ovu temu, kao izvor korištene su i elektroničke baze kao Hrčak, te raznovrsne internetske stranice na kojima se objavljuju specijalizirani sadržaji iz ovog područja.

(44 stranice / 6 grafova / 6 tablica / 24 literaturna navoda / jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u digitalnom repozitoriju Knjižnice Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: porezi, porezni sustav, Zakon o porezu na dobit, porezna stopa

Mentor: mr. sc. Damir Vlaić, pred

Rad je prihvaćen za obranu dana: 27. Rujna, 2021. godine.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Polytechnic of Šibenik

Final paper

Department of Administration

Professional Undergraduate studies of Administration

INCOME TAX IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Šibenik, Andrija Hebrang Street 11 Mail:troncevi@vus.hr

Tomislav Rončević

Abstract:

Taxes are exclusively cash benefits, they are forced and non-refundable, which means that there is no counteraction for them. Taxes are also the most important income of every state. The modern world has accepted the payment of taxes as inevitable because it largely allows for the normal functioning of the state. Very often they are the subject of discussions because of their easy variability, and it is for this reason that the need arises for their further research and study of the effects they have.

The topic of this paper is taxes, with special reference to income tax, which is an essential component of the tax systems of all modern countries. The paper discusses the basic determinants of income tax, its objectives, characteristics, effects of taxation, the procedure for determining the income tax liability, corporate taxpayers, and tax rates. Then, the similarities and differences of corporate income tax in the Republic of Croatia and

neighboring countries, Slovenia and Serbia, will be compared and analyzed, with the aim of comparing the tax burden in the Republic of Croatia and neighboring countries.

In addition to books, which are the main source of data on this topic, electronic databases such as Hrčak were used as a source, as well as various websites on which specialized content in this area is published.

(44 pages / 6 graph / 6 tables / 24 references / Original in Croatian language)

Thesis deposited in Polytechnic of Šibenik Library digital repository

Keywords: taxes, tax systems, profit tax act, tax rate

Supervisor: mr. sc. Damir Vlaić, pred

Paper accepted on date: September 27, 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. OPĆENITO O POREZIMA.....	2
2.1. Podijela poreza.....	3
2.2. Obilježja poreza.....	3
3. TEMELJNE ODREDNICE POREZA NA DOBIT.....	5
3.1. Razvoj poreza na dobit.....	5
3.2. Ciljevi i učinci oporezivanja.....	6
3.3. Opravdanost ubiranja poreza.....	7
4. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	8
4.1. Porezni obveznik poreza na dobit.....	11
4.2. Porezna osnovica.....	12
4.2.1. Smanjenje porezne osnovice.....	14
4.2.2. Povećanje porezne osnovice.....	15
4.3. Porezne olakšice.....	17
4.3.1. Porezna olakšica za područja od posebne državne skrbi.....	18
4.3.2. Porezna olakšica za brdsko – planinska područja.....	20
4.3.3. Porezne olakšice za Grad Vukovar.....	20
4.3.4. Porezne olakšice za slobodne zone.....	21
4.3.5. Porezne olakšice za obavljanje pomorskog prometa.....	22
5. POREZ NA DOBIT U EUROPSKOJ UNIJI.....	23
5.1. Harmonizacija sustava poreza na dobit.....	25
5.2. Financijski učinak poreza na dobit u Hrvatskoj i ostatku Europske unije...27	
6. USPOREDBA I ANALIZA POREZA NA DOBIT U HRVATSKOJ I ODABRANIM SUSJEDNIM ZEMLJAMA, SLOVENIJI I SRBIJI.....	30

6.1. Analiza poreznog opterećenja dobiti u Republici Sloveniji.....	32
6.2. Analiza poreznog opterećenja u Republici Srbiji.....	36
6.3. Usporedba Hrvatske, Slovenije i Srbije.....	39
7. ZAKLJUČAK.....	41
8. POPIS LITERATURE.....	42

1. UVOD

Porezi su svuda oko nas. Najopćenitije rečeno predstavljaju obvezna davanja koja građani i poslovni subjekti plaćaju državi za financiranje javnih rashoda. Za iznose uplaćenog poreza građani i poslovni subjekti ne dobivaju nikakvu protunaknadu. Za državu porezi predstavljaju prihod koji ona može utrošiti u opravdane ili neopravdane svrhe, a najčešće za podmirivanje nekih javnih potreba kao što su plaćanje vojske i policije, financiranje zdravstva, obrazovnog sustava, izgradnje cesta, kanalizacije i vodovodne mreže, pomoći za nezaposlene ili siromašne i ostale javne potrebe. Za poreznog obveznika s druge strane porezi predstavljaju ekonomsko opterećenje koje umanjuje njegovu ekonomsku snagu, odnosno njegovu platežnu moć, osobnu potrošnju, privatne investicije i štednju. Porezi kada dospiju na naplatu moraju se uplatiti državi, odnosno jedinicama lokalne uprave. Neplaćanje poreza sa sobom nosi mogućnost kazne ili naplate prisilnim putem, bilo ovrhom ili nekim drugim mehanizmom naplate. Suvremene države, odnosno vlasti u tim državama na poreze gledaju kao na cijenu života u civiliziranom društvu, dok građani i poduzetnici na njih gledaju kao na nužno zlo, te su sve nezadovoljniji i stoga nerijetko pribjegavaju različitim metodama izbjegavanja plaćanja poreza.

U radu se analizira oporezivanje dobiti u Republici Hrvatskoj, te susjednim zemljama regije, Sloveniji i Srbiji. Ukazati će se na pozitivne i negativne razlike među navedenim državama kao i na odluke budućih potencijalnih ulagača.

Cilj rada je upoznavanje sa sustavom oporezivanja dobiti u Hrvatskoj od osamostaljenja do danas i usporedba sa sustavom oporezivanja dobiti u Sloveniji i Srbiji.

2. OPĆENITO O POREZIMA

Porezi su stari gotovo koliko i civilizacija. Povijesni izvori u kojima se pronalaze prvi podatci o porezima sežu još do samih početaka civilizacije, nema ni jedne poznate civilizacije koja nije ubirala poreze. Prve informacije o porezima pronađene su na glinenim pločama u drevnoj Mezopotamiji, koljevci civilizacije u kojoj su Sumerani, tamošnji stanovnici još u ono vrijeme prihvatili plaćanje poreza. Od tada, pa sve do danas porezi nikada nisu ukinuti. Sami početci uvođenja poreza kroz povijest su uglavnom vezani za velike ratove, te su se na takav način pokrivali troškovi tih ratova, a kasnije su sredstva koja su ubirana od poreza korištena i u različite druge svrhe.¹ Oporezivanje je imalo vrlo bitnu ulogu i u antičkoj međunarodnoj politici. U to vrijeme carstva su se sukobljavala i borila upravo za pravo da oporezuju one koji su izgubili, a najvažnije pitanje bilo je koliki će biti porez²

Porezi su obvezna davanja koja država uzima od građana i poslovnih subjekata bez izravne protuusluge. Novčana sredstva prikupljena ubiranjem poreza koriste se uglavnom za financiranje javnih rashoda kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, javna sigurnost, briga za stare i siromašne članove društva i drugo. Oporezivanje predstavlja jedini poznati način ubiranja sredstava za financiranje javnih rashoda koji je do sada zaživio.³ Prema Općem poreznom zakonu (NN 115/16) Porezi su novčana davanja i prihod su proračuna koji se koristi za podmirivanje proračunom utvrđenih javnih izdataka. Porezi se ne smatraju povremenim davanjima.⁴

U suvremenim državama prihodi od poreza ubrajaju se u najvažnije i najizdašnije prihode. U prošlosti su se većinom tražila objašnjenja za ubiranje poreza, kao što su teorija žrtve, sile, ugovora, cijene, organska teorija i druge. Danas, nasuprot tome, smatra se kako za ubiranje poreza nisu potrebna nikakva objašnjenja jer većina suvremenih država spadaju u porezne države, te bi nezamislivo uopće bilo održavati sustave javnih financija bez poreza.⁵

¹ Radulović, Silvija; Radulović, Stanko: Veća dobit manji porez, 2019.

² Adams, Charles: Za dobro i zlo: Utjecaj poreza na kretanje civilizacije, 2006.

³ Kesner-Škreb, Marina; Kuliš, Danijela: Porezni vodič za građane, 2010.

⁴ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

⁵ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

2.1. Podjela poreza

Postoje različiti porezni oblici od kojih su neki od najčešćih: porez na dohodak, porez na dobit, porez na dodanu vrijednost, porezi na naslijeđstvo, porezi na imovinu, opći i posebni porezi i drugi.

Osim toga u literaturi postoji i različita podjela poreza, pa se tako porezi mogu podijeliti na više načina⁶:

1. Izravni i neizravni porezi
2. Prema vrsti porezne osnovice (porez na dohodak, porez na potrošnju)
3. Prema razini državne vlasti kojoj porezni prihod pripada (državni ili županijski porezi, te gradski i općinski porezi.)
4. Prema tome koje kategorije stanovnika više opterećuju (progresivni ili regresivni porezi)

Najčešća podjela poreza je ona na izravne i neizravne poreze. Izravni porezi su oni porezi koji se u državnu blagajnu uplaćuju izravno, bilo da ih uplaćuju građani samostalno ili ih za njih uplaćuje poslodavac. Dakle, kod izravnih poreza, porezni obveznik je ujedno i osoba koja izravno snosi teret poreza. Primjer takvih poreza je porez na dohodak, te porez na dobit kojeg plaćaju poslovni subjekti. Kod neizravnih poreza razlika je ta da teret poreza ne snosi onaj tko ih uplaćuje u proračun, već ih najčešće prevladuje na druge. Obveznici neizravnih poreza najčešće kroz cijenu svojih dobara i usluga prevladuju teret poreza na krajnjeg potrošača, odnosno na građane. Najpoznatiji primjer neizravnog poreza je porez na dodanu vrijednost (PDV).

2.2. Obilježja poreza

Dobar porezni sustav jako je teško uspostaviti. Da bi neki porezni sustav bio dobar mora sadržavati sljedeća obilježja⁷:

1. Efikasnost
2. Pravednost
3. Izdašnost

⁶Kesner-Škreb, Marina; Kuliš, Danijela: Porezni vodič za građane, 2010.

⁷Radulović, Silvija; Radulović, Stanko: Veća dobit manji porez, 2019.

4. Jednostavnost

5. Stabilnost

Efikasnim se smatra onaj porez koji u najmanjoj mogućoj mjeri utječe na ekonomske odluke potrošača, odnosno na odnose cijena, kako bi postigla efikasnost u upotrebi rijetkih gospodarskih resursa. U praksi se to najčešće postiže smanjenjem broja i snižavanjem poreznih stopa.

Pravednost je načelo koje označava da bi porezi trebali biti pravedno raspoređeni između članova neke zajednice, što bi značilo da porezni obveznici koji imaju viši dohodak trebali plaćati i veće poreze. Isto tako uvođenjem egzistencijalnih minimuma, odnosno osobnih odbitaka, štite se i oslobađaju od oporezivanja najsiromašnije i najosjetljivije skupine građana.

Izdašnost je načelo koje se odnosi na činjenicu da bi se porezima trebao osigurati dovoljan iznos prihoda za pokrivanje razumne visine javnih rashoda.

Jednostavnost je načelo koje se odnosi na to da porez mora biti što jednostavniji, razumljiviji i jasniji kako bi troškovi ubiranja poreza za poreznu administraciju i porezne obveznike bili što niži. To se prije svega postiže smanjenjem broja poreznih oblika, oslobođenja i olakšica, pojednostavljenim oporezivanjem malih poreznih obveznika i donošenjem kvalitetnih zakonskih propisa.

Stabilnost poreznog sustava odnosi se na činjenicu da porezni sustavi nebi trebali biti podložni čestim promjenama.

Vrlo je teško postići u praksi da jedan porezni sustav poštuje sva načela podjednako. Obično se u praksi često događa da su neka načela međusobno suprotstavljena, pa tako primjerice što je neki porez pravedniji, to je manje efikasan ili je kompliciran za primjenu.

3. TEMELJNE ODREDNICE POREZA NA DOBIT

Porez na dobit bitan je sastavni dio poreznih sustava većine suvremenih zemalja. Isto tako porez na dobit predstavlja jedan od temeljnih poreza koji direktno utječe na poslovne odluke gospodarskih subjekata. Upravo zbog toga jako je bitno dobro poznavati i razumijeti osnovne odrednice poreza na dobit.

3.1. Razvoj poreza na dobit

Pretpostavka za uvođenje poreza na dobit u porezne sustave većine zemalja bila je pojava društvenog kapitala sredinom 19. stoljeća. Šira primjena ovog oblika porezne obveze započela je tek u 20. stoljeću jer se tek tada shvaća da se i dobit koju ostvaruju pravne osobe mora oporezovati, te da taj oblik oporezivanja predstavlja svojevrsno osiguranje poreza na dohodak fizičkih osoba. Točnije definirano, prvi put je uveden 1909. godine u SAD – u, nakon čega započinje njegova primjena i u europskim državama gdje je u većini država uveden nakon 2. svjetskog rata⁸.

Porez na dobit je porez koji trgovačka društva plaćaju na ostvarenu dobit, odnosno na razliku između prihoda i rashoda. Formalni razlog za oporezivanje trgovačkih društava nalazi se u činjenici da trgovačka društva imaju status pravne osobe, pa su stoga dužni, isto kao i fizičke osobe plaćati porez na dohodak. u nekim drugim zemljama se porez na dobit i naziva porezom na dohodak trgovačkih društava, odnosno pravnih osoba. Porez na dobit pojavio se kao neka vrsta sigurnosti plaćanja poreza na dohodak pa su iz tog razloga i ta dva poreza usko povezani⁹.

Porez na dobit, ubraja se, baš kao i porez na dohodak u skupinu izravnih poreza. Iako se čine dosta slični, što i jesu, porez na dobit predstavlja samostalni porezni oblik, a osnovna razlika između ova dva oblika oporezivanja ogleda se u osobi poreznog obveznika. Kao što i sam pojam govori, porezom na dohodak oporezuje se dohodak fizičkih osoba, dok se porezom na dobit oporezuje dobit, odnosno dohodak pravnih osoba. Osim toga, porez na dobit razlikuje se od poreza na dohodak i po tome što se pri obračunu i pri plaćanju poreza na dobit ne uzimaju u obzir osobna svojstva vlasnika trgovačkog društva i sličnih poreznih obveznika koji su

⁸ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

⁹ Šinković, Zoran; Pribisalić, Luka: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2016.

obveznici poreza na dobit. Dakle, ne vodi se računa o njihovoj ekonomskoj snazi, kao što je to slučaj kod poreza na dohodak¹⁰.

3.2. Ciljevi i učinci oporezivanja

Dobit pokreće gospodarstvo u svijetu. Glavni je izvor plaća, kapitala i ulaganja u novi gospodarski ciklus, pa i izvor poreza za državu. Osim toga dobit je osnovni pokazatelj uspješnosti na tržištu. Pitanje opravdanosti i učinaka oporezivanja u današnjem suvremenom društvu ne treba ni postavljati jer je sam gospodarski razvoj potpuno nezamisliv bez organiziranog poslovanja u kojem su rad i kapital udruženi upravo radi postizanja gospodarskih ciljeva.

Unatoč činjenici da je porez na dobit u ukupnim prihodima državnog proračuna znatno manje zastupljen od drugih oblika oporezivanja, njegovi učinci na gospodarski rast i razvoj svakako nisu zanemarivi. Učinke poreza na dobit može se promatrati s dva gledišta:

- Olakšica, oslobođenja i poticaja propisanih posebnim propisima
- Točnijeg zakonskog uređenja, radi sprječavanja porezne evazije.

Olakšice, oslobođenja i poticaji omogućuju razvoj gospodarstva i novih investicija umanjnjem poreza na dobit za državne potpore za obrazovanje i izobrazbu, te za istraživačko – razvojne projekte. Osim toga, umanjnjem poreza na dobit za olakšice i oslobođenja obveznicima poreza na dobit koji djelatnost obavljaju na područjima od posebne državne skrbi, na brdsko – planinskim područjima, na području Grada Vukovara, te olakšice i oslobođenja za korisnike slobodnih zona, isto tako se utječe na gospodarski rast i razvoj.

Navedene odredbe o olakšicama, oslobođenjima i poticajima brisane su u važećem Zakonu o porezu na dobit, ali je bitno da one nisu ukinute, nego su propisane posebnim zakonima. Neki od tih zakona su: Zakon o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Zakon o slobodnim zonama, Zakon o poticanju ulaganja, te zakonima koji uređuju područja od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku¹¹.

¹⁰ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

¹¹ Kapetanović, Sanda: Učinci poreza na dobit na gospodarski rast, 2015.

3.3. Opravdanost ubiranja poreza

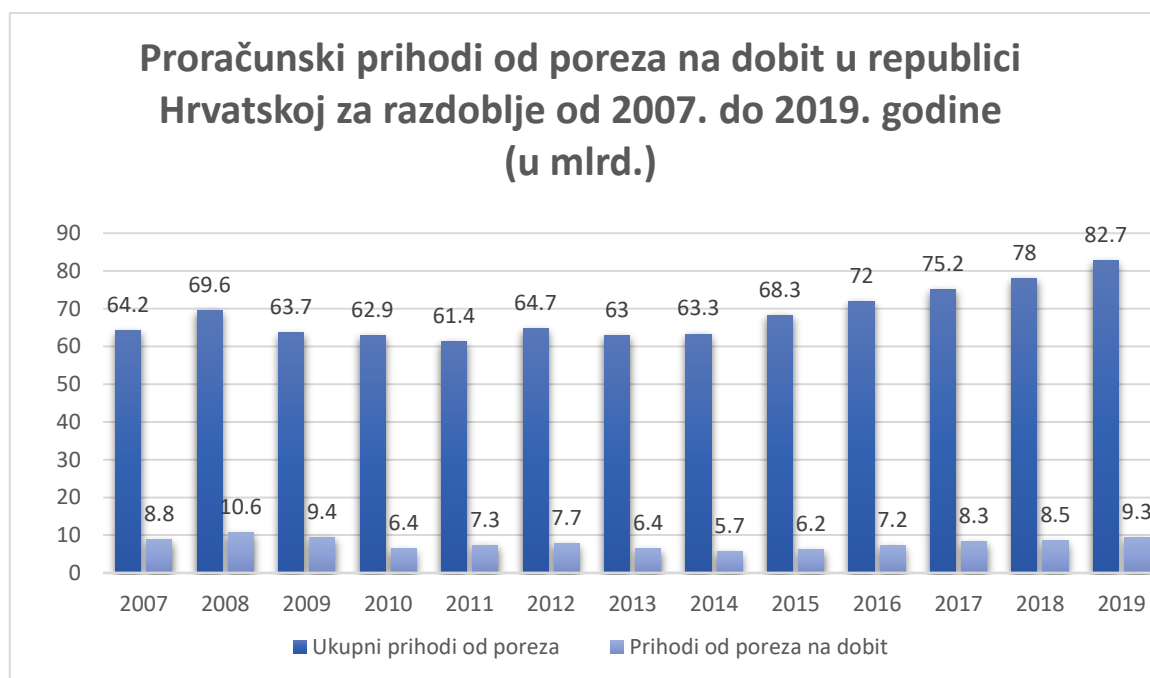
S uvođenjem poreza pojavilo se i pitanje s kojim pravom država uvodi poreznu obvezu. Izvršavanje porezne obveze za poreznog obveznika znači slabljenje njegove ekonomske snage, odnosno znači miješane u njegov privatni život kao i gospodarsku aktivnost. Same neželjene posljedice koje za poreznog obveznika ima plaćanje poreza, izazivaju otpor prema njegovu plaćanju.

Formalni razlog za oporezivanje dobiti trgovačkih društava proizlazi iz činjenice da trgovačka društva imaju status pravne osobe, pa su iz tog razloga, baš kao i fizičke osobe obvezne plaćati porez. Dakle, porez na dobit u tom smislu predstavlja svojevrsni porez na dohodak pravnih osoba. Najbitniji argumenti koji opravdavaju nužnost poreza na dobit odnose se na činjenicu da je porez na dobit instrument koji upotpunjuje djelovanje poreza na dohodak fizičkih osoba, te istovremeno sprječava izbjegavanje porezne obveze. Njihovo oporezivanje bi porezni obveznik kroz odgodu njihove isplate, mogao odgađati do trenutka dok on to ocijeni najpogodnijim. Na taj način odgođeni porez bi zapravo predstavljao na jedan način uštedeni porez. Osim toga opravdanost poreza na dobit ogleda se i u činjenici da se porezom na dobit osigurava oporezivanje onog dijela neraspodijeljene dobiti koji po osnovi njihovih ulaganaja pripada dioničarima ili vlasnicima udjela koji su nerezidentni obveznici. Vrlo bitna je i činjenica da se porez na dobit može koristiti kao učinkovito sredstvo državne intervencije, odnosno stabilizacijske i strukturalne politike.

Međunarodna stajališta oporezivanja dobiti i kapitalnih dobitaka trgovačkih društava su zanimljiva i sa stajališta osnivanja novih trgovačkih društava i novih investicija u druge zemlje. Za investitore je vrlo bitna stavka najpovoljnijeg investiranja, kao i najveća stopa povrata kapitalnih ulaganja¹².

¹² Šinković, Z.; Pribisalić, L.: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2017

Graf. 1. Proračunski prihodi od poreza na dobit od 2007. do 2019. godine

Izvor: Ministarstvo financija

4. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

Preustroj poreznog sustava u Republici Hrvatskoj započeo je krajem travnja 1990. godine kada je izglasan Zakon o neposrednim porezima koji je u primjenu stupio od 1. srpnja 1990. godine. Kako nisu bili zadovoljeni uvjeti za realizaciju tog Zakona, krajem lipnja 1990. godine donesen je Zakon o izmjenama Zakona o neposrednim porezima, a njegova primjena odgođena je za 1. siječnja 1991. godine. Tim zakonom reguliralo se osam poreza, a među njima i porez a dobit. Nedugo nakon toga, 25. lipnja 1991. godine i Republika Hrvatska je proglašena nezavisnom i samostalnom državom.

Porezna reforma u Hrvatskoj započela je 1994. godine, a završena je 1998. godine uvođenjem poreza na dodatnu vrijednost. Porezna reforma provedena u Hrvatskoj slijedila je uvelikoj mjeri trendove suvremenih poreznih reformi u drugim zemljama ali se temeljila na vlastitom konceptu potrošno orijentiranog oporezivanja. Naime, u Hrvatskoj se većina poreznih prihoda ubire od potrošnih poreza, odnosno poreza na dodanu vrijednost i trošarina.

Ovakva orijentacija ima niz dobrih karakteristika koje su vezane uz prednosti neizravnih poreza u odnosu na izravne, ali i jednu negativnu karakteristiku koja se odnosi na regresivni učinak koji se očituje u činjenici da osobe s manjom ekonomskom snagom snose veći ili teži porezni teret¹³.

Novonastali porezni sustav Hrvatske karakteriziralo je nekoliko obilježja. Vrlo je bitno istaknuti da se on oslanjao samo na nekoliko poreznih oblika, na oporezivanje dohotka i proizvoda što ima višestruke negativne posljedice. Kao što se može zaključiti velik dio poreznog tereta vezan je upravo za faktor rada, kad se uzmu u obzir doprinosi na plaće i iz plaća, te oporezivanje gotovo svih proizvoda i usluga. Upravo ta činjenica bitno smanjuje konkurentnost hrvatskog gospodarstva, te utječe na bujanje sive ekonomije i smanjuje mogućnosti legalnog zapošljavanja u tada izuzetno teškom stanju velike nezaposlenosti.

U samoj strukturi poreznih prihoda u to vrijeme dominiraju neizravni porezi. Ovakvi porezi su manje vidljivi i lakše se ubiru, te su manje podložni poreznoj evaziji, odnosno izbjegavanju plaćanja poreza. Međutim, neizravne poreze prate i neki određeni nedostaci. U prvom redu to se odnosi na njihov regresivni učinak i to posebice u segmentima gdje su stope poreza na dodanu vrijednost neselektivne i relativno visoke¹⁴.

Zakonom o porezu na dobit, koji se počeo primjenjivati od 1. siječnja 1994. godine, po prvi put su odrednice poreza na dobit bile regulirane posebnim zakonom. Ta regulacija odnosila se na sve oblike trgovačkih društava. Osnovica poreza na dobit zapravo je bila razlika između vlastitog kapitala uloženog u određenu gospodarsku djelatnost na početku i na kraju razdoblja za koje se utvrđivao porez, umanjena ili uvećana za određeni iznos koji je utvrđen propisima. Stopa poreza na dobit iznosila je 25%, a uvedena je i zaštitna kamata. Ona se izračunavala na način da se ukamaćivao vlastiti kapital zaštitnom kamatnom stopom i za tako izračunati iznos zaštitnih kamata umanjivala se osnovica poreza na dobit. Visinu zaštitne kamatne stope činila je stopa rasta proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda, odnosno varijabilni dio, uvećan za 3%, odnosno fiksni dio. Ukoliko se prilikom utvrđivanja osnovice poreza na dobit, kad se ona umanjuje za zaštitnu kamatu, pokaže gubitak, tako iskazani gubitak prenosi se u slijedeće porezno razdoblje u ukamaćuje se. Pravo prijenosa gubitka na slijedeće porezno razdoblje bilo je ograničeno na rok od 5 godina, a ukoliko u tom razdoblju porezni obveznik poreza na dobit nije ostvario oporezivu osnovicu, gubio je pravo na odbitak iskazanog gubitka. Svrha zaštitne kamatne stope je da se iz porezne osnovice poreza na dobit isključe

¹³ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

¹⁴ Jurković, Pero: Javne financije, 2002.

prividni dobitci koji su rezultat rasta cijena, te da se u pravnom smislu postigne neutralnost različitih investicija i različitih izvora financiranja¹⁵.

Porez na dobit predstavlja drugi po važnosti izravni porez i uveden je, kao što je već navedeno u prvoj fazi porezne reforme, te je u nepromjenjenom obliku važio sve do 2000. godine kada su uvedene neke bitne promjene. Nakon toga promjene su izvršene i 2012. godine. Najveća promjena u sustavu oporezivanja, a koja se odnosila na porez na dobit bila je ukidanje tzv. zaštitne kamate. Ona je u prijašnjem sustavu oporezivanja imala funkciju da zaštiti oportunitetni trošak kapitala od oporezivanja, te da eliminira inflatorne utjecaje na iskazivanje poslovnog rezultata uključujući i eventualno oporezivanje poreznog gubitka. Osim toga imala je i zadaću da oporezivanje dobitka učini što neutralnijim u odnosu na financiranje iz vlastitih ili tuđih izvora sredstava. Zaštitna kamata sastojala se od dva djela: oportunitetne cijene kapitala i stope inflacije mjerene porastom cijena proizvođača. Institut zaštitne kamate ukinut je zbog mišljenja da je favorizirao velike poslovne sustave s velikim nasljeđenim kapitalom, uglavnom iskazanim u bezvrijednim građevinskim objektima i drugim sličnim oblicima osnovnih sredstava. U tom smislu smatralo se kako je poslužio za prikrivanje, a kasnije i izvlačenje dobiti različitim nelegalnim sredstvima¹⁶.

Postoje četiri temeljna elementa koji određuju karakter poreza na dobit. To su¹⁷:

1. Porezna osnovica
2. Porezni obveznik
3. Porezna stopa
4. Porezne olakšice

¹⁵ Jelčić, Božidar; Bejaković, Predrag: Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj, 2012.

¹⁶ Jurković, Pero: Javne financije, 2002.

¹⁷ Kesner-Škreb, Marina; Kuliš, Danijela: Porezni vodič za građane, 2010.

4.1. Porezni obveznik poreza na dobit

Porezni obveznik širok je pojam i obuhvaća svaku osobu koja samostalno obavlja neku gospodarsku aktivnost bilo gdje u svijetu, pa mjesto sjedišta ili stalne poslovne jedinice, odnosno prebivališta, veličina, svrha i učinak te gospodarske aktivnosti nisu od bitnog značaja¹⁸.

Obveznik poreza na dobit jest prema članku 2. Zakona o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16) obveznik poreza na dobit je¹⁹:

- Trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
- Tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika (nerezident),
- Porezni obveznik je i fizička osoba, koja ostvaruje dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka, ako izjavi da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak,
- Fizička osoba obveznik je plaćanja poreza na dobit ako u prethodnom poreznom razdoblju ostvari ukupni primitak veći od 7.500.000,00 kuna.
- Iznimno, tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) samouprave, tijela lokalne samouprave, Hrvatska narodna banka, državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, zaklade i fundacije, ako obavljaju gospodarstvenu djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, obveznici su poreza na dobit za tu djelatnost te
- Svaki onaj poduzetnik koji se ne ubraja u poduzetnike nabrojane u točkama od 1.- 8., a koji nije obveznik poreza na dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i čija se dobit ne oporezuje drugdje.

¹⁸ Josić, Ilija: Pojam i uloga poreznog obveznika u sustavu PDV – a, 2013

¹⁹ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

Prema članku 2. Zakona o porezu na dobit svi navedeni obveznici dužni su u roku od 8 dana od dana početka obavljanja gospodarske djelatnosti upisati se u registar poreznih obveznika kojeg vodi Porezna uprava radi utvrđivanja obveza poreza na dobitak po osnovi obavljanja određene gospodarske djelatnosti. Prijava poreza na dobit podnosi se Poreznoj upravi najkasnije četiri mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje porez na dobitak. Porezni obveznici kojima je porezno razdoblje jednako kalendarskoj godini prijavu poreza na dobitak za 2021. godinu podnose najkasnije do 30. travnja 2022. godine nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom sjedištu odnosno prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu kada je riječ o fizičkim osobama (obrtnicima) - obveznicima poreza na dobit. Prijavu poreza na dobitak elektroničkim putem, sustavom e-porezna obvezni su podnijeti²⁰:

- Svi srednji i veliki poduzetnici su smislu odredaba Zakona o računovodstvu
- Svi obveznici poreza na dodanu vrijednost

4.2. Porezna osnovica

Porezna osnovica je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika između prihoda i rashoda navedenih u financijskim izvješćima ostvarenih tijekom porezne godine koja je zapravo i kalendarska godina. To bi značilo da se kao polazna veličina uzima učinak poslovanja, odnosno dobit, ali se ona ispravlja, odnosno smanjuje ili povećava za prihode i rashode koji se priznaju u porezne svrhe²¹.

Usmjeravajući se na teritorijalnu dimenziju, odnosno norme koje određuju teritorijalni obuhvat poreza na dobit, porezna osnovica rezidenta je dobit ostvarena u tuzemstvu i inozemstvu, a nerezidenta samo dobit ostvarena u inozemstvu.

U prihode porezne osnovice spadaju kamate, bilo od kredita, pozajmica, predujmova i slično, prihodi od najamnina i zakupnina, različite naknade za korištenje patenata, autorskih i sličnih prava, prihodi od dividendi i udjela u dobit, naplaćene štete, nagrade, darovi i slično.

²⁰ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

²¹ Kesner-Škreb, Marina; Kuliš, Danijela: Porezni vodič za građane, 2010.

Rashode poreznog obveznika poreza na dobit čine materijalni troškovi, troškovi usluga za primjerice prijevoz, istraživanje i razvoj, platni promet, troškovi amortizacije, troškovi plaća i različitih naknada zaposlenima.

Osim navedenog u poreznu osnovicu ulazi i dobit od likvidacije, prodaje, promjene pravnog oblika i podjele poreznog obveznika, a porezna osnovica utvrđuje se prema tržišnoj vrijednosti imovine. Rashodima se smatraju i rashodi po osnovi uplaćenih premija dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, a ne smatraju se rashodi koji nisu u vezi s obavljanjem djelatnosti poreznog obveznika.

Poslovanje ne mora uvijek završiti sa ostvarivanjem dobiti, može biti i suprotno, što bi značilo da može rezultirati i gubitkom. Ukoliko se prilikom određivanja porezne osnovice poreza na dobit utvrdi gubitak, odnosno negativna osnovica, takav gubitak biti će prenesen i nadoknađen umanjivanjem porezne osnovice u slijedećih pet godina. Dakle, porezna osnovica mora se korigirati za određena poveć

3+6anja i umanjnja. Smanjenja porezne osnovice zapravo su rezultat poticanja gospodarske djelatnosti, a uvećanja porezne osnovice se s druge strane provode kako bi se spriječilo dvostruko oporezivanje rashoda²².

Postoji više metoda pomoću kojih se može odrediti porezna osnovica, a to su²³:

- metoda parifikacije: naziva se još i metodom uspoređivanja, te se ona koristi u slučaju kada se podaci određenog poreznog obveznika smatraju nepouzdanima
- indicijarna metoda: kao osnova za oporezivanje koriste se određene činjenice koje održavaju ekonomsku snagu poreznog obveznika
- službena metoda: naziva se još i administrativnom metodom, porezni organi sami prikupljaju potrebne dokumente
- direktna metoda: naziva se još i metodom vlastite prijave, porezna osnovica se dobiva na temelju podataka koje je porezni obveznik dao financijskom organu
- indirektna metoda: tzv. metoda prijave druge osobe, porezna osnovica se dobiva na temelju podataka koje može dostaviti osoba financijskom organu koja je različita od poreznog obveznika.

²² Šimović,, Jure; Arbutina, Hrvoje; Mijatović, Nikola; Rogić Lugarić, Tereza; Cindori, Sonja: Hrvatski fiskalni sustav, 2010.

²³ Jelčić, Božidar: Financijsko pravo i financijska znanost, 2008.

Prema članku 29. Zakona o porezu na dobit porezno razdoblje za utvrđivanje poreza na dobit je u pravilu kalendarska godina, osim ako Porezna uprava nije na zahtjev poreznog obveznika odobrila i izdala rješenje da se poslovna i kalendarska godina razlikuju. Pri tome porezno razdoblje ne smije prelaziti razdoblje od 12 mjeseci. Izabrano porezno razdoblje porezni obveznik ne može mijenjati tri godine. Postoje porezni obveznici koji mogu imati porezno razdoblje koje nije kalendarska godina. U takvim poslovnim situacijama razdoblje utvrđivanja poreza na dobit može biti i dio poslovne godine i to u sljedećim slučajevima:

- ako je poduzetnik registriran tijekom poslovne godine,
- ako je poduzetnik premještao sjedište ili upravljanje poslovima iz inozemstva u tuzemstvo, ako je tijekom poslovne godine otvoren postupak stečaja ili likvidacije,
- ako je tijekom godine došlo do statusnih promjena – spajanja, pripajanja ili podjele društva (razdvajanje i odvajanje)²⁴

4.2.1. Smanjenje porezne osnovice

Porezna osnovica može biti umanjena za slijedeće stavke prema odredbama Zakona o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16)²⁵:

- za prihode od dividendi i udjela u dobiti,
- za prihode od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani dobiti) ako su bili uključeni u poreznu osnovicu,
- za prihode od naplaćenih otpisanih potraživanja koja su u prethodnim poreznim razdobljima bila uključena u poreznu osnovicu, a nisu isključena iz porezne osnovice kao porezno priznati rashod,
- za svotu amortizacije koja nije bila porezno priznata u ranijim razdobljima do vrijednosti propisane u čl. 12. ZoPD,
- za svotu poticaja u obliku poreznog oslobođenja ili olakšice sukladno posebnim propisima i - za rashode ranijih razdoblja koji su bili uključeni u poreznu osnovicu

²⁴ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

²⁵ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

Prema čl. 5. Zakona o porezu na dobit (NN 115/16 121/19) porezni obveznik koji u prethodnom poreznom razdoblju nije ostvario prihode veće od 7.500.000,00 kuna može poreznu osnovicu utvrditi prema novčanom načelu. Prema novčanom načelu porez na dobit plaća se samo na dio koji je realiziran prema novčanom toku. Porezna osnovica utvrđuje se na način da se računovodstvena dobit prije propisanih uvećanja ili umanjenja uveća ili umanja za određene nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke/gubitke te određene novčane transakcije i realizirane dobitke/gubitke²⁶.

4.2.2. Povećanje porezne osnovice

Kako bi se spriječilo dvostruko iskazivanje rashoda, porezna osnovica se povećava za određene stavke. Te stavke prema odredbama Zakona o porezu na dobit (NN 148/13 115/16 121/19) uključuju:

- Vrijednosno usklađivanje dionica i udjela ako su bili iskazani u rashodima, tj. nerealizirani gubici
- Svotu amortizacije iznad propisane svote.
- 30% troškova nastalih u vezi s vlastitim ili unajmljenim motornim vozilima i drugim prijevoznim sredstvima kao što su automobil, zrakoplov i sl., osim troškova osiguranja i kamata.
- Manjkove na imovini iznad visine koja je utvrđena odlukom Hrvatske gospodarske komore
- Troškove prisilne naplate poreza
- Kazne koje izriče mjerodavno tijelo
- Zatezne kamate povezanih osoba
- Povlastice i druge oblike imovinskih koristi
- Darovanja iznad 2% prihoda iz prethodne godine
- Rashode koji su nastali u vezi skrivenih isplata dobiti
- Svi ostali rashodi koji nisu izravno povezani s ostvarivanjem dobiti.

4.3. Porezna stopa

²⁶ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

Prema čl. 28. Zakona o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 138/20) porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu po stopi²⁷:

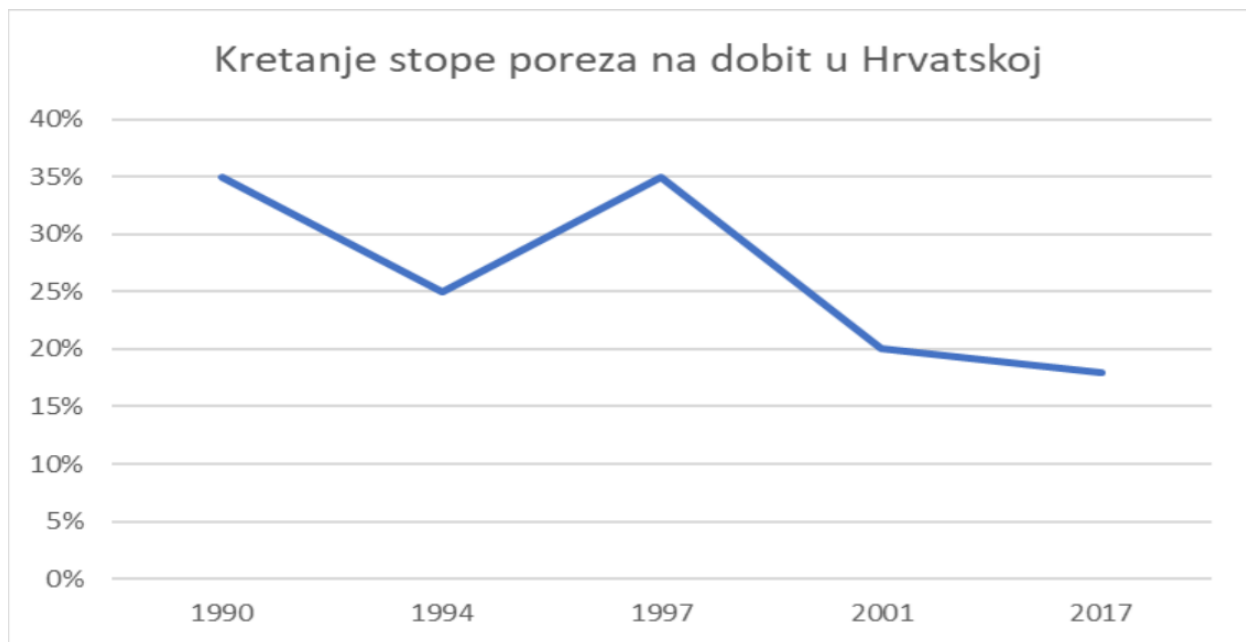
- 10% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 7.500.000,00 kuna ili
- 18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki ili veći od 7.500.000,01 kuna.

Prema čl. 28.a Zakona o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 138/20) porezni obveznici koji obavljaju djelatnost na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području Grada Vukovara, ne plaćaju porez na dobit. Porezni obveznici koji obavljaju djelatnost na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Hrvatske, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području Grada Vukovara, plaćaju 50% od propisane stope poreza. Porez na dobit se utvrđuje za porezno razdoblje koje je u pravilu kalendarska godina. Na zahtjev poreznog obveznika Porezna uprava može odobriti da se porezno razdoblje i kalendarska godina razlikuju. Porezno razdoblje ne smije prelaziti razdoblje od 12 mjeseci. Izabrano porezno razdoblje ne može se mijenjati 3 godine (čl. 29. ZoPD NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16)²⁸.

²⁷ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

²⁸ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

Graf 2. Kretanje stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2017. godine

Izvor: Jelčić, B.; Bejaković, P. (2012) Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj – dostupno na: <https://ijf.hr/upload/files/file/knjige/bejakovic-jelcic.pdf>

4.3. Porezne olakšice

Kao što je to slučaj i kod oporezivanja dohotka, tako i kod poreza na dobit postoje brojne porezne olakšice. Gledano s aspekta poreznog obveznika postoje brojni negativni financijski učinci poreza na dobit, ali isto tako postoje i njegovi pozitivni učinci koji se ostvaruju upravo kroz porezne olakšice, oslobođenja ili poticaje. Porezne olakšice i poticaji su uvedeni upravo radi stimuliranja privrednog rasta, no s druge strane ponekad nisu dovoljni da bi se potaknuo razvoj ekonomije što ujedno može dovesti i do nejednakosti u položaju poreznih obveznika. Olakšice, odnosno oslobođenja i poticaje u smislu smanjenja obveze poreza mogu koristiti samo oni porezni obveznici koji su ostvarili porezni dobitak. Porezni obveznik ima pravo na korištenje više olakšica istodobno, odnosno ima pravo kumulirati olakšice. Porezni poticaji i olakšice u sustavu poreza na dobit daju se prema različitim kriterijima, prema vrsti djelatnosti, vrsti poduzeća, mjestu obavljanja djelatnosti i slično.

Porezne olakšice, oslobođenja i poticaji definirani su osim Zakonom o porezu na dobit i Pravilnikom o porezu na dobit. Zakon o porezu na dobit u nekoliko je navrata mijenjan i to upravo zbog dijela koji se tiče olakšica, oslobođenja i poticaja. Prva izmjena zakona uključivala je brisanje jednog djela povlastica iz zakona ali uz njihovo istodobno propisivanje na sadržajno

nepromjenjen način, u zakonima u kojima je uređeno poslovanje u pojedinim područjima posebne državne skrbi, u Gradu Vukovaru, brdsko – planinskim područjima i u slobodnim zonama. Drugom izmjenom ukinute su sve preostale olakšice i poticaji koji su do tad bili sastavni dio zakona. Ukinuti su poticaji ulaganja, zapošljavanja, istraživanja i razvoja, školovanja i stručnog usavršavanja, te profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Navedene promjene na snazi su od 1. siječnja 2007. godine. Izmjenama Zakona o porezu na dobit iz 2013. godine određeno je da se porezne olakšice primjenjuju na gospodarske djelatnosti koje se obavljaju na područjima od posebne državne skrbi, a sama područja od posebne državne skrbi rangirana su na dva područja. Određeno je da porezni obveznici mogu koristiti porezne olakšice po osnovi obavljanja djelatnosti na području Grada Vukovara ili na potpomognutim područjima I. i II. skupine jedinica lokalne samouprave.

4.3.1. Porezne olakšice za područja posebne državne skrbi

Područja od posebne državne skrbi u Hrvatskoj podijeljena su u tri skupine:

- Područja gradova i općina koji se nalaze neposredno uz državnu granicu i koja su tijekom Domovinskog rata bila okupirana.
- Područja gradova i općina koja su za vrijeme Domovinskog rata bila okupirana ali ne pripadaju u prvu skupinu.
- Područja gradova i općina koji se smatraju kao dijelovi Republike Hrvatske ali zaostaju u razvoju s obzirom na kriterije ekonomske, strukturne i demografske razvijenosti.

Oslobođenja i olakšice na područjima od posebne državne skrbi primjenjuju se na ona područja u Republici Hrvatskoj za koje država posebno skrbi kako bi se potakla obnova tih područja, a sve radi postizanja ravnomjernog razvitka svih područja Republike Hrvatske. Kao što se iz podijele vidi područja posebne državne skrbi u Republici Hrvatskoj dijele se na područja koja su podnijela znatne posljedice agresije na Hrvatsku, u koja spadaju I. i II. skupina, dok se treća skupina određuje prema kriterijima ekonomske razvijenosti, strukturnih teškoća, te demografskih obilježja²⁹.

Obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na području posebne državne skrbi i zapošljavaju više od 5 zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno

²⁹ Šimurina, Nika; Bürgler, Tomislav: Specifičnosti sustava oporezivanja dobiti poduzeća u Republici Hrvatskoj i njihov utjecaj na poreznu konkurentnost, 2012.

vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravi na području posebne državne skrbi najmanje 9 mjeseci, do ulaska Republike Hrvatske u EU, plaćali su porez na dobit na način:

Tablica 1. Prikaz stope poreza na dobit po skupinama

Područje posebne državne skrbi	Stopa poreza na dobit
I skupina	Ne plaća se porez na dobit
II skupina	25% od propisane porezne stope
III skupina	75% od propisane porezne stope

Izvor: Porezna uprava

Osim spomenutih djelatnosti, poljoprivrede i ribarstva i porezni obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost na području posebne državne skrbi, a zapošljavaju više od 5 zaposlenih u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu 50% zaposlenika ima prebivalište i boravi barem devet mjeseci na području posebne državne skrbi, plaćaju porez na dobit na sljedeći način:

Tablica 2. Prikaz stope poreza na dobit po skupinama

Obveznik poreza na dobit	Razdoblje	Stopa poreza na dobit
Područje posebne državne skrbi I skupina	2008. – 2010. godina	ne plaća se porez na dobit
	2011. – 2013. godina	25% od propisane porezne stope
	2014. – 2016. godina	75% od propisane porezne stope
	2017. godina –	propisana porezna stopa
Područje posebne državne skrbi II skupina	2008. – 2010. godina	25% od propisane porezne stope
	2011. – 2013. godina	75% od propisane porezne stope
	2014. godina –	propisana porezna stopa
Područje posebne državne skrbi III skupina	2008. – 2010. godina	75% od propisane porezne stope
	2011. – 2013. godina	85% od propisane porezne stope
	2014. godina –	propisana porezna stopa

Izvor: Porezna uprava

4.3.2. Porezne olakšice za brdsko – planinska područja

Brdsko – planinska područja su ona područja čija nadmorska visina, nagib i visina predstavljaju otežane uvjete za život i rad stanovnika. Porezni obveznici koji mogu koristiti ovu vrstu olakšica su oni koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na spomenutim područjima i zapošjavaju više od 5 zaposlenika na neodređeno radno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenih ima prebivalište i boravi na brdsko – planinskom području ili području od posebne državne skrbi. Navedeni porezni obveznici plaćali su porez u visini 75% od propisane stope do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Oni porezni obveznici, koji obavljaju druge djelatnosti, osim poljoprivrede i ribarstva, uz iste uvjete, plaćaju porez u iznosu 75% od propisane porezne stope u razdoblju od 2008. do 2010. godine, a od 2011. godine plaća se porez u visini propisane porezne stope³⁰.

4.3.3. Porezne olakšice za Grad Vukovar

Olakšice i oslobođenja na području Grada Vukovara odnose se prije svega na poticajne mjere za ubranu obnovu i razvoj Grada Vukovara i otklanjanje razornih posljedica Domovinskog rata.

Obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na području Grada Vukovara i zapošjavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravište na području Grada Vukovara ili brdsko-planinskom području ili području posebne državne skrbi, oslobođeni su od plaćanja poreza na dobit do dana prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Prema članku 28.a Zakona o porezu na dobit (NN 148/13, 115/16) i Pravilniku, porezni obveznici koji djelatnost obavljaju na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, a koji zapošjavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na području Grada Vukovara, ne plaćaju porez na dobit³¹.

³⁰ Torbarina, L: Olakšice, oslobođenje i poticaji u sustavu poreza na dobit u RH, 2016.

³¹ Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i Pravilnik o porezu na dobit NN 177/04, 95/05

Porezni obveznici koji obavljaju djelatnost na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području Grada Vukovara, plaćaju 50% od propisane stope poreza.

Tablica 3. Prikaz stope poreza na dobit po razdobljima

Razdoblje	Stopa poreza na dobit
2008.-2010. godine	Ne plaća se porez na dobit
2011.-2013. godine	25% od propisane porezne stope
2014.-2016. godine	75% od propisane porezne stope

Izvor: Porezna uprava

4.3.4. Porezne olakšice za slobodne zone

Korisnici zona koji su do stupanja na snagu Zakona o slobodnim zonama uložili u gradnju ili sudjelovali u izgradnji objekata ulaganjem više od 1.000.000,00 kuna, a pri tome nisu iskoristili gornju granicu dopuštenog intenziteta potpore za ulaganje propisane kartom regionalnih potpora, ostvaruju pravo na oslobođenje plaćanja poreza na dobit do godine u kojoj će iskoristiti gornju granicu dopuštenog intenziteta potpore za ulaganje, propisane kartom regionalnih potpora, ali najdulje do 31.12.2016. godine.

Korisnici zona koji su gospodarsku djelatnost u zoni obavljali do dana stupanja na snagu Zakona o slobodnim zonama plaćaju porez na dobit, ovisno o prostornoj jedinici za statistiku II. razine u kojoj se zona nalazi.

Tablica 4. Prikaz olakšica za slobodne zone

Porezni obveznik	Razdoblje	Stopa poreza na dobit
Korisnik zona koji je u prostornoj jedinici za statistiku II razine – Sjeverozapadna Hrvatska (HR 01)	- od 2008. do 2010. godine - od 2011. do 2013. godine - od 2014. godine	- 50% od propisane porezne stope - 75% od propisane porezne stope - u visini propisane porezne stope
Korisnik slobodne zone koji je u prostornoj jedinici za statistiku II razine – Središnja i Istočna (Panonska)Hrvatska (HR 02) i Jadranska Hrvatska (HR 03)	- od 2008. do 2013. godine - od 2014. do 2016. godine - od 2017. godine	- 50% od propisane porezne stope - 75% od propisane porezne stope - u visini propisane porezne stope
Korisnik slobodne zone na području grada Vukovara koji je u slobodnoj zoni obavljao gospodarsku djelatnost do dana stupanja na snagu Zakona o slobodnim zonama	- od 2008. do 2010. godine - od 2011. do 2013. godine - od 2014. do 2016. godine - od 2017. godine	- 0% od propisane porezne stope - 25% od propisane porezne stope - 75% od propisane porezne stope - u visini propisane važeće porezne stope

Izvor: Porezna uprava

4.3.5. Porezne olakšice za obavljanje pomorskog prometa

Trgovačka društva koja su registrirana i obavljaju brodarsku djelatnost ne plaćaju porez na dobit što je ostvare od:

- iskorištavanja brodova u međunarodnoj plovidbi,
- prodaje brodova,
- prodaje dionica ili udjela u trgovačkim brodarskim društvima koja posluju u međunarodnoj plovidbi,
- dividende od dionica koje imaju u trgovačkim brodarskim društvima koja posluju u međunarodnoj plovidbi.

Ako trgovačko društvo upravlja navedenim udjelima iz jedinstvenog sjedišta poslovne uprave pod jedinstvenim imenom i vodstvom, dužno je voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje za cjelovito poslovanje u tuzemstvu i inozemstvu.

Način na koji se ostvaruju porezne olakšice za obavljanje gospodarske djelatnosti na navedenim područjima uređuje se Pravilnikom o načinu ostvarivanja porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na području Grada Vukovara i na potpomognutim područjima. Navedenim pravilnikom propisuju se korisnici porezne olakšice, područje primjene, podjele prema djelatnostima, izračun porezne olakšice i utvrđivanje gornje granice potpore male vrijednosti, te postupak odobravanja porezne olakšice propisane člankom 28.a Zakona o porezu na dobit³².

5. POREZ NA DOBIT U EUROPSKOJ UNIJI

Sustavi oporezivnja dobiti u državama Europske unije međusobno su vrlo neusklađeni, odnosno o pitanju oporezivanja dohotka i dobiti uglavnom još uvijek samostalno odlučuju nacionalne vlade. Zajednička porezna politika Europske unije više je usmjerena na neizravne poreze. Ipak, bitno je napomenuti kako sve više jača inicijativa za uvođenje jedinstvene osnovice poreza na dobit te je Europska unija razradila prijedlog njezina uvođenja, a sve s ciljem smanjenja birokracije i poticanja prekograničnog poslovanja. Prema ovom prijedlogu za izračun oporezive dobiti koju neka kompanija mora platiti u svakoj članici Europske unije u kojoj posluje, koristila bi se jedinstvena formula, a nacionalnim vlastima bi se ostavila sloboda utvrđivanja visine poreznih stopa. Predloženi sustav omogućio bi i konsolidaciju financijskog rezultata, a to znači da bi dobit koju kompanije ostvaruju u jednoj zemlji i na nju moraju platiti porez, mogla biti umanjena za njezine gubitke koji su ostvareni u drugoj zemlji³³.

Sama činjenica kako roba i usluge danas imaju veću slobodu kretanja među državama članicama Europske unije više nego ikad prije, vrlo je bitna jer može izazvati neželjene učinke seljenja kapitala iz razvijenih u manje razvijene tržišne ekonomije. Ovakve promjene uvelike bi utjecale na fiskalne ali i na ostale vrste politika, a u konačnici to bi utjecalo i na ekonomsku situaciju. Europska unija upravo zbog spomenutih razloga ima za cilj ostvarivanje pravednijeg i učinkovitijeg sustava oporezivanja kako bi se djelotvorno suzbilo i izbjegavanje poreza na dobit. Novi pristup oporezivanju trebao temeljiti na sljedećim ciljevima³⁴:

³² Zakon o porezu na dobit NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20

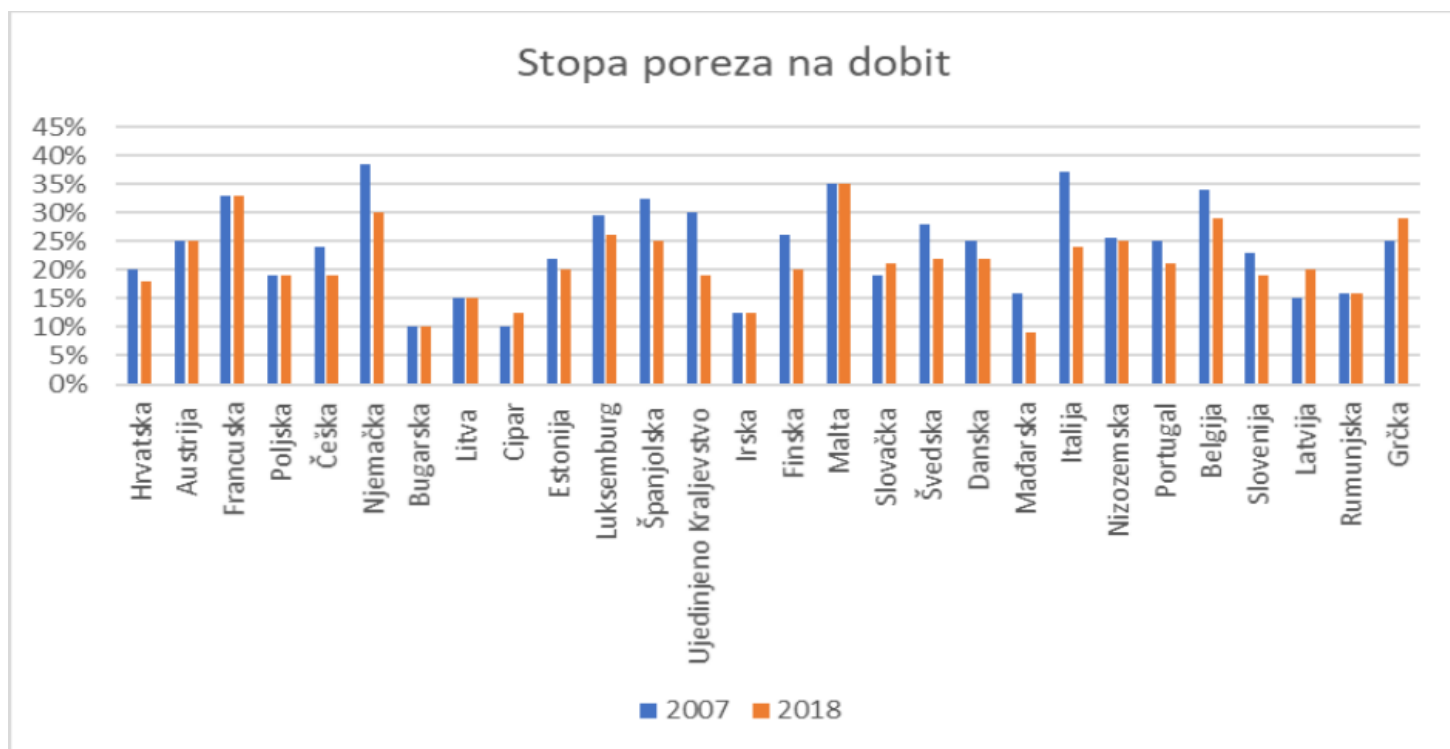
³³ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

³⁴ Šinković, Z.; Pribisalić, L.: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2016.

- Ponovno uspostavljanje veze između oporezivanja i mjesta obavljanja gospodarske aktivnosti.
- Državama članicama omogućiti točno vrednovanje aktivnosti trgovačkih društava u njihovoj nadležnosti.
- Stvoriti konkurentan i za rast poticajan sustav oporezivanja dobiti trgovačkih društava u Europskoj uniji čime bi se povećala otpornost poslovnog sektora.
- Štititi jedinstveno tržište i osigurati snažan pristup Europskoj uniji vanjskim pitanjima oporezivanja dobiti trgovačkih društava, uključujući mjere za provedbu OECD – ova Projekta za suzbijanje erozije porezne osnovice i premještanja dobiti radi rješavanja problema s nekooperativnim poreznim jurisdikcijama i veće transparentnosti oporezivanja.

O prijedlozima usklađivanja poreza na dobit u Europskoj uniji raspravlja se već više od pedeset godina i sam put usklađivanja pun je prepreka i neuspjeha, te neostvarenih ciljeva. Pravni temelj usklađivanja poreza na dobit jest članak 115. Ugovora o funkcioniranju Europske unije što zapravo svakoj članici ostavlja pravo veta. Harmonizacija poreznih sustava država članica Europske unije važan je čimbenik uspostave jedinstvenog tržišta.

Graf 3. Visina poreznih stopa u zemljama Europske unije

Izvor: <https://tradingeconomics.com/euro-area/corporate-tax-rate>

5.1. Harmonizacija sustava poreza na dobit

Europska unija od samog svog nastanka nastoji provoditi određenu poreznu harmonizaciju, pod kojom se prije svega podrazumijeva međusobno usklađenje poreznih politika država članica Europske unije. Cilj mjera porezne harmonizacije je uklanjanje razlika između pravnih i upravnih propisa s ciljem izbjegavanja mogućih poremećaja na zajedničkom unutarnjem tržištu Europske unije. Bitno je istaknuti kako harmonizacija poreznih politika ne znači da će za određeno vrijeme sve države članice Europske unije imati isti porezni sustav, upravo suprotno, proces harmonizacije i ide sporo zato što države članice nastoje zadržati specifičnosti svog poreznog sustava, kao i svoj puni suverenitet na području oporezivanja svojih građana i gospodarskih subjekata.

Porezna harmonizacija najviše odgovara transnacionalnim korporacijama u izbjegavanju međunarodnog dvostrukog oporezivanja. Porezna harmonizacija kroz proces razvoja zajedničkog unutarnjeg tržišta obuhvaća sljedeće vrste poreza:

- Porez na dodanu vrijednost
- Posebne poreze – trošarine
- Porez na dobit
- Porez na dohodak

U Europskoj uniji trenutno postoji 27 poreznih sustava poreza na dobit od kojih svaki ima svoje specifičnosti koje većinom ovise o visini ostvarenog poreza na dobit ili se porez na dobit naplaćuje na razini države i regija. Postoje i oslobođenja od poreza na dobit uz određene uvjete koji imaju za cilj privlačenje velikih investitora u pojedine države članice EU.

Porezi na dobit predstavljaju jako bitan dio poreznog sustava kojeg je potrebno uskladiti među zemljama članicama posebno zbog činjenice da može utjecati na ekonomično poslovanje gospodarskih subjekata koji posluju u više zemalja članica Europske unije. Europska unija vodi se stavom kako ne smiju postojati porezne prepreke za poslovanje poduzeća, kako bi oni mogli ostvariti pozitivan gospodarski rast. Poduzeća koja posluju u zemljama članicama Europske unije moraju biti u mogućnosti konkurirati međunarodnim poduzećima iz drugih dijelova svijeta. Upravo zbog toga Europska unija postavila je dva bitna cilja za gospodarsko poslovanje:

- Sprječavanje štetne porezne konkurencije između država članica Europske unije
- Podržavanje principa slobodnog kretanja kapitala i investicija među državama članicama Europske unije

Isto tako porez na dobit u Europskoj uniji nastoji se regulirati kako bi se zaustavilo i spriječilo štetno konkuriranje određenih država, koje snižavanjem poreznih stopa nastoje privući što više investicija u svoje države. To štetno konkuriranje omogućeno je činjenicom da svi građani Europske unije imaju mogućnost slobodnog kretanja i poslovanja u svim državama Europske unije, ukoliko je porezni sustav te države povoljniji i prihvatljiviji za njihov život.

U procesima harmonizacije poreza na dobit, a u cilju povećanja konkurentske sposobnosti poduzeća Europske unije vrlo su bitne i sljedeće mjere:

- Koncept oporezivanja dobiti u domaćoj zemlji transnacionalne kompanije
- Uvođenje zajedničke porezne osnovice za porez na dobit
- Uvođenje poreza na dobit na razini Europske unije – federalni princip u kojem postoji podjela poreza na dobit između Europske unije i države članice Europske unije
- Uvođenje jedinstvene, harmonizirane porezne osnovice za sve države članice Europske unije

Europska unija i njezine države članice imaju mogućnost reguliranja svojih međusobnih ekonomskih i poreznih politika kroz oblike poreznih ugovora koji mogu biti:

- Multilateralni porezni ugovori
- Razvoj europskog modela poreznih ugovora
- Preporuke zemljama Europske unije za porezni koncept dobiti

Primjena navedenih mjera i zaključenje nekih od multilateralnih poreznih ugovora trebalo bi dovesti do harmonizacije poreza na dobit u većini država Europske unije³⁵.

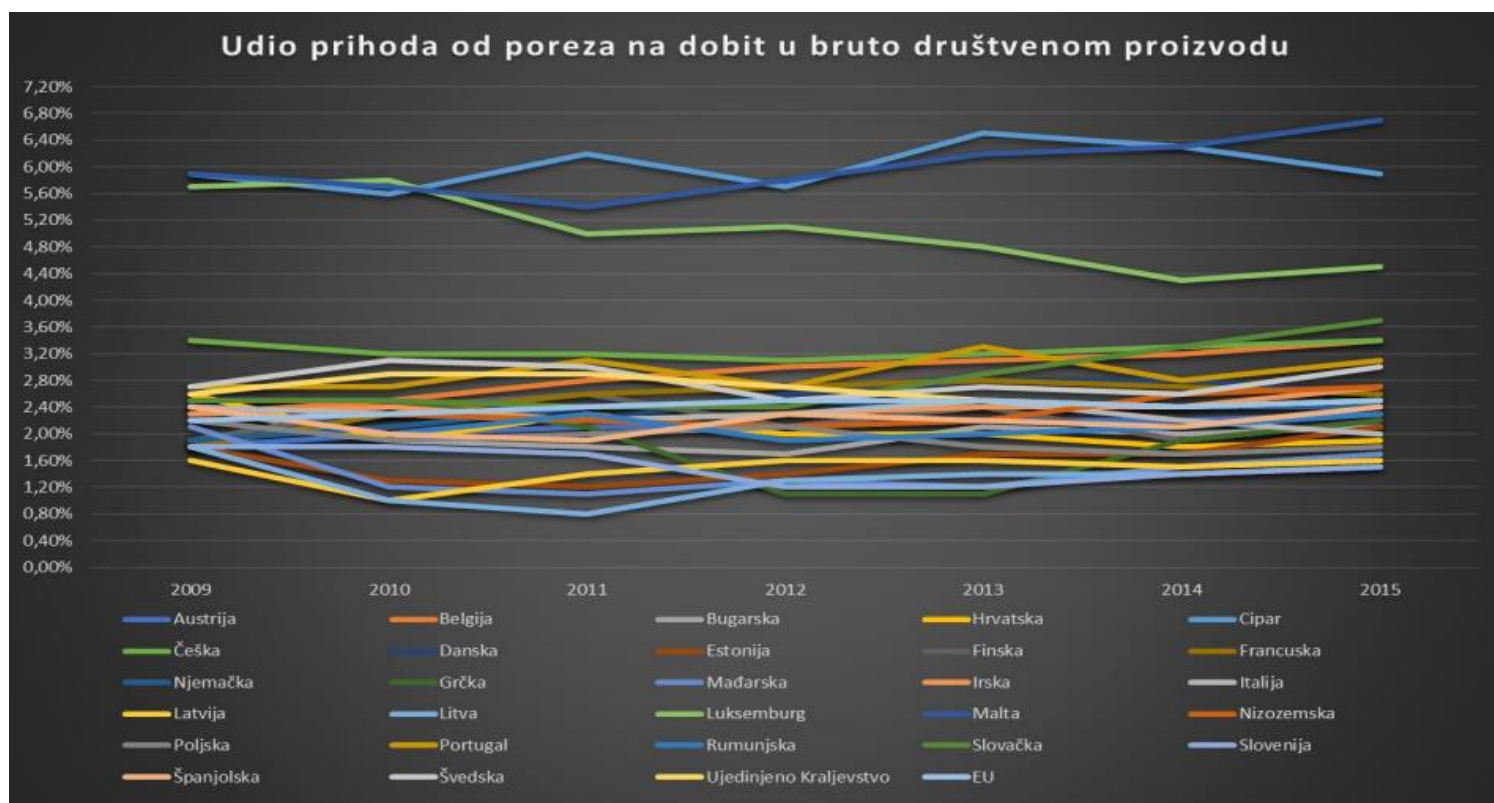
³⁵ Tadin, Hrvoje: Europska unija – unutarnje tržište i porezi, 2012.

5.2. Financijski učinci poreza na dobit u Hrvatskoj i ostatku Europske unije

U Europskoj uniji od ukupnih prihoda od poreza 1/3 se odnosi na prihode od poreza na dobit. Europska unija kao regionalna nacionalno političko – ekonomska zajednica ima zadaću nadziranja poreznih propisa svojih 27 zemalja članica, kako bi njihove porezne politike bile u skladu s politikom Europske unije. Ključni naglasak pritom se stavlja na gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta, ali i osiguranje slobodnog protoka roba, usluga i kapitala. Za donošenje bilo kakve odluke vezane za porezna pitanja između zemalja članica bitno je da se usuglase vlade svih država članica.

Udio prihoda od poreza na dobit u bruto društvenom proizvodu nije pretjerano velik. Razlozi za to mogu biti različiti, a neki od njih su da poduzetnici sele sjedišta svojih poduzeća u države s manjim poreznim opterećenjem, postoji niska stopa poreza na dobit, loše gospodarsko stanje i slično.

Graf. 4. Pregled stopa poreza na dobit u Europskoj uniji

Izvor: European Commission 2017

Posljednje desetljeće prošlog stoljeća obilježio je intenzivan rast inozemnih ulaganja. Taj rast svoj vrhunac dosegao je 2000. godine, a nakon toga došlo je do određenog pada zbog velike svjetske krize. Nakon 2004. godine ponovno dolazi do rasta inozemnih izravnih ulaganja, koji se i dodatno intenzivira u 2005. godini. U posljednjih petanaestak godina europske države, a i druge diljem svijeta usvajaju različite mjere kako bi privukli što više stranih investitora. Jedna od najčešćih mjera koja se provodila bilo je snižavanje stope poreza na dobit. Iako se smatralo da će ta mjera imati značajan utjecaj na priljev stranog kapitala, pokazalo se kako ipak nije značajno utjecala na odluke stranih investitora o ulaganju u pojedinim područjima. Privlačenje stranih ulaganja dio je razvojne strategije velike većine razvijenih država, ali i država u razvoju.

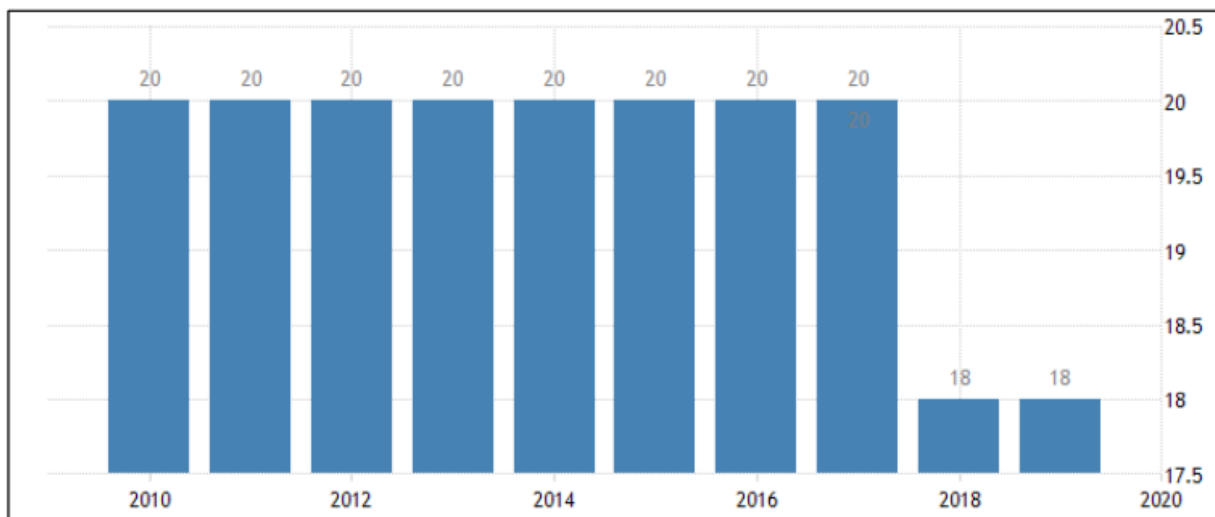
Trend snižavanja stope poreza na dobit započeo je sredinom osamdesetih godina prošloga stoljeća kada je britanska vlada na čelu s Margaret Thatcher u razdoblju od 1982. do 1986. godine snizila stopu poreza na dobit a dotadašnjih 52% na 35%, neizravno tako pritišćući i druge zemlje da slijede njezin primjer. Istraživanja pokazuju kako se u razdoblju od 1993. do 2006. godine prosječna stopa poreza na dobit snizila sa prosječnih 38% na 27,1%. Ono što se iz svega može zaključiti i što je i ranije navedeno, uglavnom je došlo do negativnih posljedica snižavanja stope poreza na dobit i to prije svega na područja obrazovanja, socijalnih davanja i izgradnje infrastrukture.

Postoji opsežna literatura kao i brojna istraživanja na tu temu. Mnogobrojna istraživanja pokazala su da makroekonomska stabilnost, stabilno socijalno i političko okruženje, lakoća poslovanja, mogućnost zapošljavanja obrazovane i stručne radne snage utječu na investicijske odluke mnogo više od same stope poreza na dobit. Jasno je da je od same stope poreza na dobit, za strana ulaganja puno bitnija ekonomija obujma, odnosno pristup novim tržištima i osiguranje jeftinih čimbenika proizvodnje. Razvijene države i države u razvoju žele privući strani kapital, te se na svojevrsan način natječu u pružanju što povoljnijeg okruženja stranim ulagačima. Niski porezi sami po sebi neće utjecati u značajnijoj mjeri na priljev stranog kapitala. Puno važnije bi bilo ulaganje u podizanje razine obrazovanja, izgradnju kvalitetne cestovne, željezničke i telekomunikacijske infrastrukture i ostalih čimbenika makroekonomske politike i političkog okruženja.

Hrvatska je kao i mnoge svjetske zemlje snizila zakonsku stopu poreza na dobit sa 35% na 20% u 2001. godini. Međutim, kao i u većini zemalja pokazalo se da to nema značajnog učinka na priljev stranih ulaganja. Kao i u većini zemalja i u Hrvatskoj su vlasti željele potaknuti investicije i poduzetničku aktivnost domaćih gospodarskih subjekata. Dakle, osnovni

cilj bio je Hrvatsku učiniti privlačnijom za strane ulagače. Stopa poreza na dobit u Hrvatskoj od 20% bila je niža od prosječne stope poreza na dobit u Europskoj uniji. Podatci, unatoč tome, pokazuju da smanjenje stope poreza na dobit nije značajno utjecalo na povećanje stranih ulaganja na teritoriju Hrvatske³⁶.

Graf. 5. Prikaz stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2010. – 2020. godine

Izvor: Trading Economics (2020) – Croatia Corporate Tax Rate, preuzeto sa: [Croatia Corporate Tax Rate | 2001-2021 Data | 2022-2023 Forecast | Historical | Chart \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com/croatia/corporate-tax-rate)

Iz Grafa 5. se jasno vidi kako je od 2010. do 2017. godine stopa poreza na dobit u Hrvatskoj bila ista i iznosila je 20%, od 2018. godine stopa poreza na dobit pala je za 2%, te od tad iznosi 18%, te 10% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 7.500.000,00 kuna. Smanjenjem porezne stope vlada je nastojala postići bolje i sigurnije uvjete za poduzetnike i investitore, te utjecati na to da Hrvatska postane konkurentnija što se tiče inozemnih ulaganja.

U svrhu povećanja priljeva izravnih stranih ulaganja, većina država, pa i Hrvatska su mogućim investitorima spremne ponuditi privlačne porezne uvjete i to posebno se usmjeravajući na porez na dobit. Osim nižih zakonskih poreznih stopa, tu su bitne i različite porezne olakšice i poticaji što među državama utječe na stvaranje porezne konkurencije, a što se tiče multinacionalnih kompanija utječe na njihovo pomno planiranje poreznog opterećenja.

³⁶ Pavlović, Duško: Utjecaj visine poreza na dobit na priljev inozemnih izravnih ulaganja, 2007.

Kretanje zakonske porezne stope i efektivnih stopa poreza na dobit ukazuje na smanjenje poreznog opterećenja i jačanje porezne konkurencije. Takvo stanje se posebno očituje u novim zemljama članicama, u odnosu na stare zemlje članice³⁷.

6. USPOREDBA POREZA NA DOBIT U HRVATSKOJ I ODABRANIM SUSJEDNIM ZEMLJAMA, SLOVENIJI I SRBIJI

Tablica 5. Prikaz stopa poreza na dobit u zemljama članicama Europske unije i drugim europskim zemljama

Država	Trenutna	Prijašnja	Jedinica
Malta	35	35	%
Njemačka	30	30	%
Francuska	26.5	28	%
Austrija	25	25	%
Belgija	25	29	%
Nizozemska	25	25	%
Španjolska	25	25	%
Turska	25	22	%
Luksemburg	24.94	24.94	%
Grčka	24	24	%
Italija	24	24	%
Danska	22	22	%
Norveška	22	22	%
Portugal	21	21	%
Slovačka	21	21	%
Švedska	20.6	21.4	%

³⁷ Banović, Igor; Blažić, Helena; Drezgić Saša: Utjecaj poreza na dobit na kretanje izravnih stranih ulaganja u zemljama članicama Europske unije, 2020.

Država	Trenutna	Prijašnja	Jedinica
Estonia	20	20	%
Finska	20	20	%
Island	20	20	%
Latvija	20	20	%
Rusija	20	20	%
Češka	19	19	%
Poljska	19	19	%
Slovenija	19	19	%
Velika Britanija	19	19	%
Bjelorusija	18	18	%
Hrvatska	18/10	18	%
Ukrajina	18	18	%
Rumunjska	16	16	%
Albanija	15	15	%
Litva	15	15	%
Srbija	15	15	%
Švicarska	14.93	14.84	%
Cipar	12.5	12.5	%
Irska	12.5	12.5	%
Lihtenštajn	12.5	12.5	%
Moldavija	12	12	%
Bosna i Hercegovina	10	10	%
Bugarska	10	10	%
Kosovo	10	10	%
Makedonija	10	10	%

Država	Trenutna	Prijašnja	Jedinica
Mađarska	9	9	%
Crna Gora	9	9	%

Izvor: Izvor: Trading Economics (2020), preuzeto sa: [List of Countries by Corporate Tax Rate | Europe \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com)

Porez na dobit vrsta je poreznog oblika koji se također, kao i svi drugi porezni oblici razlikuju u svakoj zemlji i teško je utvrditi parametre koji bi mogli odrediti učinkovitost porezne stope kod oporezivanja porezom na dobit jer ona sama po sebi nije niti olakšica niti poticaj. Međutim, niže porezne stope mogu pozitivno utjecati na investicije i upravo zbog toga ovo je jedan od najjednostavnijih poreza.

Iz Tablice se vidi kako Malta ima najveću stopu poreza na dobit i to u iznosu od 35% dok najnižu stopu poreza na dobit imaju Mađarska i Crna gora s iznosom od 9%. Budući da je osnovni cilj Europske unije dugoročno smanjenje poreza, Hrvatska je među zemljama s relativno nižom stopom u odnosu na druge države članice Europske unije. A što se tiče Slovenije stopa poreza na dobit bliska je onoj u Hrvatskoj i iznosi 19%, dok je u Srbiji stopa poreza na dobit nešto niža i iznosi 15%..

Porezni sustav Republike Hrvatske prije svega je potrošno orijentiran. To bi značilo da se većina poreznih prihoda ubire od poreza na dodanu vrijednost, odnosno PDV – a i trošarina. Ovakvo usmjerenje poreznog sustava ima niz pozitivnih karakteristika ali i jednu bitnu negativnu karakteristiku koja se najviše očituje u činjenici da osobe s manjom ekonomskom snagom snose veći porezni teret³⁸.

6.1. Analiza poreznog opterećenja dobiti u Republici Sloveniji

Slovenija je, kako teritorijalno, tako i brojem stanovnika mala država, ima svega dva milijuna stanovnika. Isto tako je brzorastuća zemlja u gospodarskom smislu, slovi za ekonomski najrazvijeniju zemlju u okruženju, koja poduzetnicima nudi brojne prednosti ukoliko se odluče na registriranje tvrtke. Vrlo je bitna je činjenica da je u Sloveniji izvoz veći od uvoza, što nije tako kod većine zemalja u regiji.

³⁸ Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

Tablica 6. Prikaz poreznih stopa u Sloveniji

Porezi Slovenije	Posljednji	prijašnji	Najviši	najniža	Jedinica	
Stopa poreza na dobit	19.00	19.00	25.00	17.00	posto	[+]
Stopa poreza na dohodak	50.00	50.00	50.00	41.00	posto	[+]
Stopa poreza na promet	22.00	22.00	22.00	19.00	posto	[+]
Stopa socijalne sigurnosti	38.20	38.20	38.20	38.00	posto	[+]
Stopa socijalne sigurnosti za tvrtke	16.10	16.10	16.10	15.90	posto	[+]
Stopa socijalne sigurnosti za zaposlenike	22.10	22.10	22.10	22.10	posto	[+]

Izvor: trading Economics 2020. – Slovenia Corporate Tax Rate, preuzeto sa: [Slovenia Corporate Tax Rate | 1995-2021 Data | 2022-2023 Forecast | Historical | Chart \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com/slovenia/corporate-tax-rate)

Stopa poreza na dobit u Sloveniji iznosi 19%, što se vidi i iz gornje Tablice 2. Porez na dobit u Sloveniji se izračunava uvijek za prethodnu poslovnu godinu, odnosno od 1. siječnja do 31. prosinca. Inozemno poduzeće koje posluje u Sloveniji mora platiti porez na dobit čak iako se njihove poslovne aktivnosti obavljaju preko poslovne jedinice. U Sloveniji postoji i stopa poreza od 0% za investicijske fondove, mirovinske fondove i društva rizičnog kapitala ukoliko ispunjavaju određene uvjete. Osim toga u Sloveniji postoji i režim poreza na tonažu kao alternativa uobičajenom porezu na dobit brodskih tvrtki. Svi brodovi kojima upravlja grupa poduzeća trebali bi biti uključeni u sustav poreza na tonažu. Porezna osnovica za određeni brod izračunava se množenjem dnevne porezne osnovice s brojem dana kada brod radi u datom poreznom razdoblju. Porezna osnovica zapravo je zbroj porezne osnovice za porezno razdoblje brodova uključenih u režim poreza na tonažu.

Porezna osnovica za izračun poreza na dobit određuje se kao višak prihoda nad rashodima priznat u računu dobiti i gubitaka prema računovodstvenim standardima, ako Zakonom o porezu na dobit nije drugačije određeno. Oporezivi prihod uključuje prihode koji se utvrđuju prema računovodstvenim standardima, a to uključuje ostvareni prihod kao i ostvarenu kapitalnu dobit. Priznati troškovi prema Zakonu o porezu na dobit su oni troškovi koji su potrebni za stjecanje oporezivog prihoda, s druge strane rashodi koji nisu potrebni za stjecanje prihoda su troškovi za koje proizlazi da nisu izravno povezani s obavljanjem djelatnosti, privatne su prirode i nisu u skladu s uobičajenom poslovnom praksom. Nepriznati troškovi prema tome su dividende, troškovi koji pokrivaju gubitke iz prethodnih godina, troškovi koji

se odnose na privatni život, uključujući PDV, troškove prisilne naplate poreza ili drugih nameta, kazne ili neki drugi nameti koji nisu plaćeni na vrijeme³⁹.

U Sloveniji Zakon o porezu na dobit (ZDDPO-2) uređuje plaćanje poreza na dobit. Porezna osnovica je dobit koju porezni obveznici ostvaruju obavljanjem djelatnosti i predstavlja višak prihoda nad troškovima utvrđenim ovima Zakonom. Prihodi i rashodi utvrđeni u računu dobiti i gubitaka sukladno odredbama računovodstvenih standarda usklađuju se, smanjuju ili povećavaju u skladu s odredbama navedenog Zakona. Izjavu podnose pravne osobe prema domaćem zakonodavstvu, pravne osobe prema stranom pravu i trgovačka društva ili udruženja osoba, uključujući civilno – pravna društva prema stranom zakonu, koji nemaju pravnu osobnost i ne podliježu porezu na dohodak. Rezidenti su u Sloveniji porezni obveznici koji imaju sjedište u Sloveniji ili je mjesto u kojem uprava posluje u Sloveniji i oni su zapravo porezni obveznici svih prihoda koji imaju izvor u Sloveniji i inozemstvu. Nerezidenti su obveznici poreza na dohodak ostvarenog u poslovnoj jedinici ili preko poslovne jedinice u Sloveniji, te poreza na dohodak koji ima svoj izvor u Sloveniji i za koji je utvrđena porezna obveza po odbitku. Obveznici poreza na dobit u Sloveniji su pravne osobe prema domaćem ili stranom zakonu i to⁴⁰:

- Koji imaju prebivalište na području Republike Slovenije i mora obračunati porez na sav dohodak i sa izvorom u Sloveniji i u inozemstvu
- Rezident Republike Slovenije koji je u Sloveniji odgovoran za obračun i plaćanje poreza na dohodak ostvarenog obavljanjem aktivnosti ili transakcija u poslovnoj jedinici ili preko poslovne jedinice nerezidenta u Republici Sloveniji

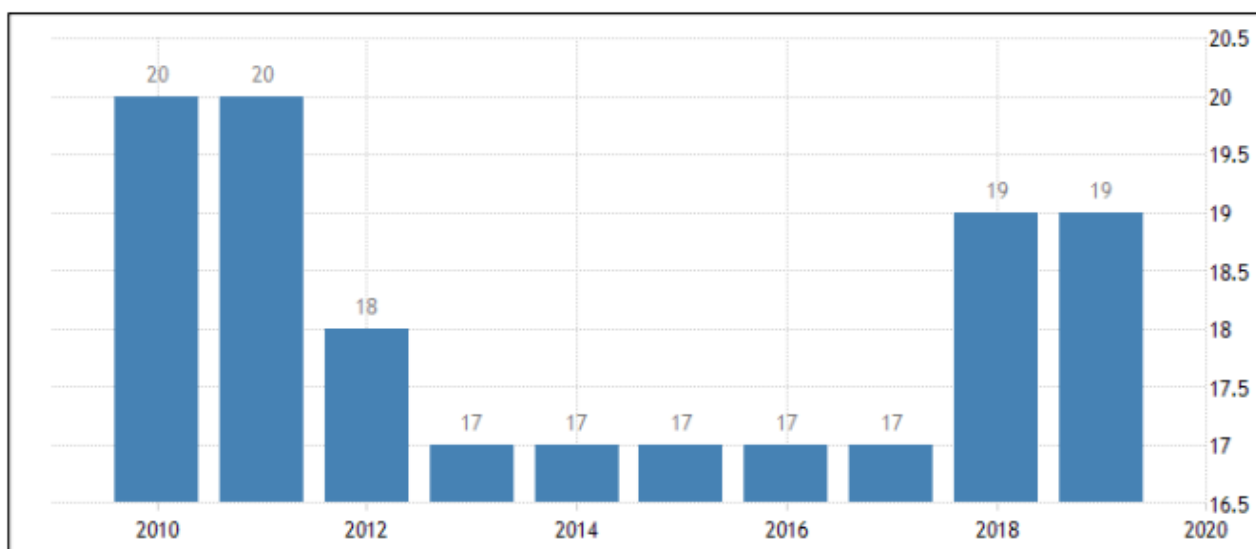
Porezni obveznik mora podnijeti prijavu poreza na dobit nadležnom poreznom tijelu najkasnije do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu, ako je porezno razdoblje isto kao i kalendarska godina. Ukoliko se porezno razdoblje gleda na temelju financijske godine, porezna prijava podnosi se najkasnije tri mjeseca od početka tekuće financijske godine za prethodnu financijsku godinu. Porezni obveznik dužan je obavijestiti porezno tijelo o izboru i ne može mijenjati odabrano porezno razdoblje tri godine⁴¹.

³⁹ Relotić, Matej: Porezno opterećenje dobiti u Republici Hrvatskoj I usporedba s odabranim zemljama Europske unije, 2020.

⁴⁰ Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov

⁴¹ Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov

Graf 6. Prikaz stope poreza na dobit u Sloveniji u razdoblju od 2010. do 2020. godine

Izvor: Trading Economics (2020.) Slovenia Corporate Tax Rate, preuzeto sa: [Slovenia Corporate Tax Rate | 1995-2021 Data | 2022-2023 Forecast | Historical | Chart \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com/slovenia/corporate-tax-rate)

Iz gornjeg Grafa 6. jasno se može vidjeti kretanje stopa poreza na dobit u Sloveniji u razdoblju od 2010. godine do 2020. godine. 2010. godine stopa poreza na dobit iznosila je 20%, a 2012. godine počela je padati, te je do 2013. godine pala na 17% i taj postotak zadržao se kroz sljedećih pet godina. 2018. godine stopa poreza na dobit povećala se za 2%, te se stopa od 19% zadržala sve do danas. Iz Grafa se isto tako može isčitati kako je Slovenija počela smanjivati stopu poreza na dobit, te kao i Hrvatska na taj način nastojla postati privlačnija za strane investicije, no ponovni porast stope poreza na dobit 2018. godine prekinuo je to nastojanje.

Kao glavna razlika između hrvatskog i slovenskog poreznog sustava, a što se u prvom redu odnosi na strana ulaganja izdvajaju se:

- Fiksni porezi na dobit koji iznose 19%
- Ne postoje druge doplate
- Nema sektorskih studija
- Svi troškovi u kombinaciji s aktivnostima tvrtke se preuzimaju
- Porez na PDV se vraća na račun tvrtke u samo 3 tjedna
- Tvrtka se može registrirati u samo 24 sata

6.2. Analiza poreznog opterećenja dobiti u Republici Srbiji

Obračun i plaćanje poreza u Republici Srbiji određeni su brojnim zakonima i pravilnicima od kojih se kao najvažniji izdvajaju:

- Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS, broj 25/01., 80/02. – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04., 18/10., 101/11., 119/12., 47/13., 108/13, 68/14. dr. zakon, 142/14., 91/15. – dr. propis, 112/15., 113/17, 95/18, 86/19, 153/20)
- Pravilnik o sadržaju poreznog bilanca i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (Službeni glasnik RS br. 20/2014., 41/2015., 101/2016.)

Porezni obveznik poreza na dobit u Republici Srbiji je⁴²:

- Privredno društvo, odnosno gospodaski subjekt, poduzeće koje je osnovano s ciljem stjecanja dobiti
- Zadruga koja ostvaruje prihode prodajom proizvoda na tržištu ili vršenjem usluga uz naknadu
- Drugo pravno lice, nedobitna organizacija – koja nije osnovana radi ostvarivanja dobiti, već je osnovano radi postizanja drugih ciljeva utvrđenih njegovim općim aktom, ako ostvaruje prihode prodajom proizvoda na tržištu ili vršenjem usluga uz naknadu. Neke od takvih organizacija su: ustanova čiji je osnivač Republika Srbija, sindikalna organizacija, komora, crkva i vjerska zajednica, udruženje, fundacija ili zadužbina.
- Drugi ne – pravni subjekti osnovani radi stjecanja dobiti
- Poduzetnici koji plaćaju porez na prihode od obavljanja samostalne djelatnosti na paušalno i stvarno utvrđene prihode – paušalci i knjigaši
- Društva u stečaju i likvidaciji

Svi navedeni porezni obveznici poreza na dobit dužni su u roku od 15 dana od dana registracije obavljanja gospodarske djelatnosti upisati se u registar poreznih obveznika koji vodi Porezna uprava radi utvrđivanja obveze poreza na dobit po osnovi obavljanja određene gospodarske djelatnosti.

⁴² Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS, broj 25/01., 80/02. – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04., 18/10., 101/11., 119/12., 47/13., 108/13, 68/14. dr. zakon, 142/14., 91/15. – dr. propis, 112/15., 113/17, 95/18, 86/19, 153/20)

Osnovica poreza na dobit određena je kao oporeziva dobit koja se utvrđuje u poreznoj bilanci, a početna porezna osnovica je knjigovodstvena dobit ili gubitak u izvještavanom razdoblju. Početna porezna osnovica utvrđuje se prema propisima koje propisuje ministar financija na temelju Zakona o porezu na dobit. U rashode koji se ne priznaju i koji se korigiraju kroz poreznu bilancu spadaju⁴³:

- Troškovi koji se ne mogu dokumentirati
- Ispravak vrijednosti pojedinačnih potraživanja od osoba kome se istovremeno i duguje, do iznosa obveze prema toj osobi
- Pokloni i prilozima dati političkim organizacijama
- Pokloni čiji je primatelj povezana osoba prema članku 59. Zakona o porezu na dobit
- Kamate zbog nepravovremenog plaćanja poreza, doprinosa i drugih javnih davanja
- Troškovi postupka prinudne naplate poreza i drugih davanja, troškovi prekršajnog postupka i drugih prekršajnih postupaka koji se vode pred nadležnim organima
- Novčane kazne koje izriče nadležni organ, ugovorene kazne i penali
- Zatezne kamate između povezanih osoba
- Troškovi koji nisu nastali u svrhu obavljanja poslovne djelatnosti

Obračunate otpremnine i novčane naknade zaposlenom po osnovi odlaska u mirovinu ili prestanka radnog odnosa priznaju se kao rashod u poreznoj bilanci u periodu u kojem su isplaćene, što bi značilo da se računovodstveni rezultat korigira za isplatu ili ne isplatu obračunate otpremnine. Rashodi koji se ne smatraju zaradom u skladu Zakona o radu, ali koji se u smislu Zakona o porezu na dohodak građana oporezuju kao zarada, priznaju se u poreznom periodu u kojem su isplaćeni. Porezna amortizacija isto tako se priznaje kao rashod, dok se knjigovodstvena razlika ne priznaje. Rashod koji se priznaje u najvećem postotku u odnosu na ukupni prihod odnosi se na⁴⁴:

- zdravstvene, obrazovne, znanstvene, humanitarne, vjerske i sportske namjene, zaštitu životne sredine, kao i davanja ustanovama, odnosno pružateljima usluga

⁴³ Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS, broj 25/01., 80/02. – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04., 18/10., 101/11., 119/12., 47/13., 108/13, 68/14. dr. zakon, 142/14., 91/15. – dr. propis, 112/15., 113/17, 95/18, 86/19, 153/20)

⁴⁴ Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS, broj 25/01., 80/02. – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04., 18/10., 101/11., 119/12., 47/13., 108/13, 68/14. dr. zakon, 142/14., 91/15. – dr. propis, 112/15., 113/17, 95/18, 86/19, 153/20)

socijalne zaštite osnovanim u skladu sa zakonom koje uređuje socijalnu zaštitu – 5%

- humanitarnu pomoć, odnosno otklanjanje posljedica nastalih u slučaju izvanredne situacije – 5%
- članarine komorama, savezima i udruženjima priznaju se kao rashod u poreznoj bilanci najviše do 0,1% ukupnog prihoda
- izdaci za reklamu i propagandu priznaju se kao rashod u iznosu do 10% od ukupnog prihoda. Izdaci za reprezentaciju priznaju se kao rashod u iznosu do 0,5% od ukupnog prihoda
- neiskorištena dugoročna rezerviranja
- kapitalni dobitak ili gubitak

Porezno razdoblje za utvrđivanje poreza na dobit u Republici Srbiji je kalendarska godina, osim u slučajevima kada Ministarstvo financija ili guverner Narodne banke Srbije na zahtjev poreznog obveznika ne odobri rješenje da se poslovna i kalendarska godina razlikuju. U takvim slučajevima porezno razdoblje ne smije prelaziti 12 mjeseci. Izabrano porezno razdoblje porezni obveznik ne smije mijenjati pet godina⁴⁵.

Srbija je s istim ciljem kao i Hrvatska i kao Slovenija uvela porezne olakšice. Porezne olakšice uvedene su radi ostvarivanja ciljeva ekonomske politike s namjerom poticanja gospodarskog rasta. Porezne olakšice i poticaji uređene su člankom 41. do 50. Zakona o porezu na dobit. U Republici Srbiji plaćanja poreza na dobit oslobođene su neprofitne organizacije za porezno razdoblje u kojem ostvareni višak prihoda nad rashodima nije veći od 400.000 dinara pod uvjetom da se ostvareni višak i imovina ne raspoređuju osnivačima, članovima, direktorima i drugim sa njima povezanim osobama, te da godišnji iznos osobnih primanja koja se isplaćuju zaposlenima, direktorima i sa njima povezanim osobama nije veći od dvostrukog iznosa prosječne godišnje zarade po zaposlenom u Republici Srbiji u godini u kojoj se utvrđuje pravo na porezno oslobođenje. Isto tako je vrlo bitno da neprofitna organizacija ne smije imati monopolski ili dominantan položaj na tržištu u smislu zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

⁴⁵ Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS, broj 25/01., 80/02. – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04., 18/10., 101/11., 119/12., 47/13., 108/13, 68/14. dr. zakon, 142/14., 91/15. – dr. propis, 112/15., 113/17, 95/18, 86/19, 153/20)

Osim toga oslobođenje od plaćanja poreza na dobit omogućeno je pravnim osobama koje koriste mjeru radnog osposobljavanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja invalidnih osoba, a sve ovisno o odnosu broja takvih osoba u ukupnom broju zaposlenih.

Poticaji za investicije odnose se na porezne obveznika koji ulažu u svoja osnovna sredstva ili sredstva drugog pravnog subjekta i to u iznosu višem od jedne milijarde dinara, a koji ta sredstva koriste za obavljanje primarne djelatnosti. Ulaganje drugog pravnog subjekta smatra se ulaganjem u osnovni kapital i povećanjem osnovnog kapitala. Poticaji se odnose na porezne obveznike koji u periodu ulaganja dodatno zaposle na neodređeno radno vrijeme najmanje sto djelatnika, te su takvi gospodarski subjekti oslobođeni od plaćanja poreza na dobit u razdoblju od deset godina razmjerno ulaganju⁴⁶.

6.3. Usporedba Hrvatske, Slovenije i Srbije

Svaka država ima drugačiji porezni sustav ovisno o nekim svojim karakteristikama koje određuju neku državu, broj stanovnika, veličina teritorija, demografska struktura, veličina javnog sektora, centraliziranost ili decentraliziranost poreznog sustava i slično. Porezni sustav definira tko je obvezan plaćati poreze i zašto, način na koji se porezi ubiru i troše i zbog tih razloga nam porezni sustav omogućuje prikaz ekonomskog stanja svake pojedine zemlje. Bitno je istaknuti kako je porez na dobit jedan od prioriteta porezne politike.

Porezni sustav Republike Hrvatske dosta je kompleksan zbog velikog broja poreza, zakona i propisa koje uključuje. Učestale porezne promjene dovele su do mišljenja da je on nestabilan. U kontekstu poreza na dobit veliki problem Hrvatske predstavlja porez na dodanu vrijednost u odnosu na zemlje u okruženju, zatim prevelik broj poreznih olakšica, različitih izuzeća i oslobođenja koja nisu dala značajan pozitivan učinak. Osim toga, kao što je već i navedeno prisutna je i porezna nestabilnost koja je rezultat vrlo čestih izmjena poreznih propisa. Sve navedene činjenice dovele su do toga da se Hrvatsku svrstava među države koje na poduzetnike ne ostavljaju dojam sigurnosti i stabilnosti, već izrazite nestabilnosti poreznog sustava. Navedeni problemi uzrokovali su i usporavanje gospodarskog napretka, te stagnaciju domaćih ali i stranih investicija.

⁴⁶ Šolčić, Ksenija: Opoprezivanje korporativne dobiti u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji – komparativna analiza, 2019.

Hrvatski porezni sustav pluralistički je usmjeren i od osamostaljenja Hrvatske doživio je brojne transformacije, počevši od postupka tranzicije iz socijalističkog uređenja pa sve do prilagodbe suvremenim ekonomskim načelima. Utjecaj globalizacije ali i sam geopolitički položaj države, kao u ulazak u Europsku uniju 2013. godine faktori su koji su u značajnoj mjeri utjecali na proces kreiranja porezne politike prilikom čega je Republika Hrvatska nužno morala izvršiti određene strukturne porezne reforme kako bi omogućila harmonizaciju, postigla transparentnost i konzistenciju porezne regulative te omogućila ostvarivanje ekonomskog rasta i razvoja konkurentnosti kako u europskom okruženju, tako i na svjetskoj razini. Porezni sustav Republike Hrvatske potrebno je učiniti jednostavnijim, te smanjiti porezno opterećenje građana, a da bi se hrvatski građani rasteretili poreznih i drugih nameta potrebno je prije svega smanjiti troškove javnog sektora za čije financiranje su potrebna značajna financijska sredstva koja država ubire putem poreza.

Srbija s druge strane zaostaje u procesu harmonizacije ali ipak nastoji ozbiljno pristupiti problemu oporezivanja i korporativne dobiti na svom teritoriju. Trenutne olakšice i poticaji u Republici Srbiji, iako dostupni svima, ne odnose se ravnopravno na sve porezne obveznike, te se smatra kako pogoduju isključivo velikim gospodarskim subjektima. Usprkos tome Srbija i dalje nastoji privući stane investicije kroz različite mjere. Sve te brojne mjere dovele su do porasta stranih investicija, te izvještaji iz 2016. godine pokazuju kako je Srbija privukla 12 puta više investicija nego što bi se to moglo očekivati od ekonomije njezine veličine, te sličnog BDP – a.

Hrvatska i Slovenija imaju veću poreznu stopu od 18% i 19%, za razliku od Srbije gdje stopa poreza na dobit iznosi 15%. U slučaju Srbije koja još uvijek nije članica Europske unije, a pristupni pregovori za ulazak započeli su 2014 godine, to je sasvim razumljivo. Ovako niska stopa poreza na dobit može se promatrati i kao porezni poticaj usmjeren prije svega na strane ulagače. Sve tri zemlje, Hrvatska, Slovenija i Srbija koriste se velikim brojem i različitim vrstama poticaja u sklopu poreza na dobit. Srbija tu, po broju mjera i olakšica trenutno prednjači, ali to proizlazi i iz činjenice da su Hrvatska i Srbije gdje je glavni potencijal industrija i jeftinija radna snaga. Usporedbom poreznih sustava, a usmjeravajući se posebno na porez na dobit, može se zaključiti kako odluka investitora nebi trebala biti isključivo ovisna o visini porezne stope. Potrebno je uzeti u obzir i druge čimbenike, kao što su oslobođenja, olakšice, poticaji ali i dobra poslovna klima, te usklađenost sa smjericama Europske unije.

7. ZAKLJUČAK

U svijetu ne postoje dvije države sa potpuno jednakim poreznim sustavima. Porezni sustavi Republike Hrvatske i susjednih zemalja, Slovenije i Srbije razlikuju se, ali konačni cilj tih sustava ipak je isti i usmjeren na ubiranje poreza.

Porez na dobit sastavni je dio poreznog sustava svih triju zemalja. Dobit je ono što pokreće gospodarstvo, a posebno zbog činjenice da je izvor plaća, kapitala i ulaganja u gospodarstvo, pa i poreza za državu. Osim navedenog, dobit je i glavni pokazatelj uspješnosti na tržištu. Porez na dobit oblik je oporezivanja dobiti koju ostvare trgovačka društva koja imaju status pravne osobe, te fizičke osobe, rezidenti u Republici Hrvatskoj koji obavljaju gospodarsku djelatnost samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili drugih gospodarskih koristi koje dobrovoljno ili po sili zakona ulaze u sustav poreza na dobit. Porez na dobit relativno je novi oblik oporezivanja koji se primjenjuje od II. svjetskog rata i kao takav smanjivanjem stope poreza na dobit gubi značajni udio u proračunu Republike Hrvatske, kao i ostalih promatranih zemalja. Međutim ono što je bitno jest činjenica da porez na dobit može biti važan mehanizam za privlačenje stranih investicija i stranog kapitala te je stoga vrlo važan porezni oblik putem kojeg se može ostvarivati porezna konkurentnost.

Iako je osnovna svrha poreza ponajprije prikupljanje prihoda radi financiranja rashoda, oni mogu utjecati i na raspodjelu dohotka, ostvarivanje veće zaposlenosti ili stabilnosti cijena. Porezni sustav Republike Hrvatske suvremen je sustav koji se nastoji uskladiti sa smjernicama Europske unije, te posjeduje i slične karakteristike kao i ostale zemlje članice.

8. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Adams, Charles (2006) *Utjecaj poreza na kretanje civilizacije*, Institut za javne financije, Zagreb
2. Jelčić, Božidar (2008) *Financijsko pravo i financijska znanost*, Narodne novine, Zagreb
3. Jurčić, Pero (2002) *Javne financije*, Masmmedia, Zagreb
4. Kesner Škreb, Marina; Kuliš, Danijela (2010) *Porezni vodič za građane*, Institut za javne financije, Zagreb
5. Radulović, Silvija; Radulović, Stanko (2019) *Veća dobit manji porez*, R.S. Bonum, Pula
6. Šimović, Jure; Arbutina, Hrvoje; Mijatović, Nikola; Rogić Lugarić, Tereza; Cindori, Sonja (2010) *Hrvatski fiskalni sustav*, Narodne novine, Zagreb
7. Šimurina, Nika; Šimović, Hrvoje; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko (2012) *Javne financije u Hrvatskoj*, Ekonomski Fakultet, Zagreb
8. Tadin, Hrvoje (2012) *Europska unija – unutarnje tržište i porezi*, Hita, Zagreb

Znanstveni članci:

1. Banović, Igor; Blažić, Helena; Drezgić, Saša (2020) *Utjecaj poreza na dobit na kretanje izravnih stranih ulaganja u zemljama članicama Europske unije* – dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/240125>
2. Jelčić, Božidar; Bejaković, Predrag (2012) *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj* – dostupno na: <https://ijf.hr/upload/files/file/knjige/bejakovic-jelcic.pdf>
3. Josić, Ilija (2013) *Pojam i uloga poreznog obveznika u sustavu PDV-a* – dostupno na: <https://ijf.hr/upload/files/file/PV72013/7-8/josic.pdf>
4. Kapetanović, Sanda (2015) *Učinci poreza na dobit na gospodarski rast* – dostupno na: <https://ijf.hr/upload/files/file/PV/2015/11/kapetanovic.pdf>
5. Pavlović, Duško (2007) *Utjecaj visine poreza na dobit na priljev inozemnih stranih ulaganja* – dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/18089>
6. Relotić, Matej (2020) *Porezno opterećenje dobiti u Republici Hrvatskoj i usporedba s odabranim zemljama Europske unije* – dostupno na: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:051644>

7. Šinković, Zoran; Pribisalić, Luka (2016) *Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije* – dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/189024>
8. Šimurina, Nika; Bürgler, tomislav (2012) *Specifičnosti sustava oporezivanja dobiti poduzeća u Hrvatskoj i njihov utjecaj na poreznu konkurentnost* – dostupno na: https://ijf.hr/upload/files/file/skrivena_javna_potrosnja/simurina-burgler.pdf
9. Šolčić, Ksenija (2019) *Oporezivanje korporativne dobiti u Republici Hrvatskoj i republici Srbiji* – komparativna analiza – dostupno na: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:135029>
10. Torbarina, Lucija (2016) *Olakšice, oslobođenja i poticaji u sustavu poreza na dobit u Republici Hrvatskoj* – dostupno na: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:424929>

Internetske stranice:

1. Porezna uprava – www.porezna-uprava.hr
2. Ministarstvo financija – <https://mfin.gov.hr>
3. Zakon o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20) – dostupno na: www.zakon.hr/Z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit
4. Pravilnik o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05) - dostupno na : https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_08_95_1885.html
5. Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnikRS“ broj 25/01, 80/02 – dr. zakon, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 – dr. zakon, 142/14, 91/15 – dr. propis, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20) – dostupno na: <https://www.purs.gov.rs/sr/pravna-lica/porez-na-dobit/zakon-pdp/307/zakon-o-porezu-na-dobit-pravnih-lica.html>
6. Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov – dostupno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5400>

Popis tablica:

<i>Tablica 1. Prikaz stope poreza na dobit po skupinama.....</i>	<i>19</i>
<i>Tablica 2. Prikaz stope poreza na dobit na područjima od posebne državne skrbi.....</i>	<i>19</i>
<i>Tablica 3. Prikaz stope poreza na dobit po razdobljima.....</i>	<i>21</i>
<i>Tablica 4. Prikaz poreznih olakšica za slobodne zone.....</i>	<i>22</i>
<i>Tablica 5. Prikaz stope poreza na dobit u zemljama članicama Europske unije i drugim europskim zemljama.....</i>	<i>30</i>
<i>Tablica 6. Prikaz poreznih stopa u Sloveniji.....</i>	<i>33</i>

Popis grafova:

<i>Graf 1. Proračunski prihodi od poreza na dobit od 2007. do 2019. godine.....</i>	<i>8</i>
<i>Graf 2. Kretanje stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2017. godine.....</i>	<i>17</i>
<i>Graf 3. Visina poreznih stopa u zemljama Europske unije.....</i>	<i>24</i>
<i>Graf 4. Pregled stopa poreza na dobit u europskoj uniji.....</i>	<i>27</i>
<i>Graf 5. Prikaz stope poreza na dobit u republici Hrvatskoj za razdoblje od 2010. do 2020... </i>	<i>29</i>
<i>Graf 6. Prikaz stope poreza na dobit u Sloveniji u razdoblju od 2010. do 2020. godine.....</i>	<i>35</i>